

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА

На правах рукопису

Кафедра іноземних мов та методики викладання

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МОВНИХ ЗАСОБІВ СУЧАСНИХ
АНГЛОМОВНИХ МАС-МЕДІА У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
В 10-11 КЛАСАХ

Спеціальність 014 Середня освіта

Предметна спеціальність 014.021 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література)

Виконала:

Чопко Дар'я Олександрівна
студентка 62-2А групи

Навчально-наукового інституту філології та історії

Науковий керівник:

Мілютіна Ольга Костянтинівна
кандидат педагогічних наук, доцент

АНОТАЦІЯ

Чопко Д.О. Особливості використання мовних засобів сучасних англомовних мас-медіа у навчанні англійської мови в 10-11 класах

Представлена до захисту магістерська кваліфікаційна робота присвячена теоретичному обґрунтуванню та експериментальній перевірці ефективності використання мовних засобів сучасних англомовних мас-медіа в навчанні англійської мови учнів 10–11 класів закладів загальної середньої освіти. Кінцевою метою роботи є підвищення ефективності навчання англійської мови учнів 10–11 класів шляхом цілеспрямованого, педагогічно обґрунтованого використання мовних засобів сучасних англомовних мас-медіа, що забезпечує розвиток їхніх мовленнєвих умінь, іншомовної комунікативної компетентності, медіаграмотності та критичного мислення. Структурно робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, бібліографії та резюме. У вступі викладаються: основна мета та завдання дослідження, об'єкт, предмет, значущість роботи, методологія та лінгвістичний матеріал, який підлягає аналізу.

Перший розділ присвячено теоретичним проблемам дослідження на основі аналізу наукової психологічної, методичної та лінгвістичної літератури, розкриттю ключових понять: «медіаосвіта», «мас-медіа», «медіаграмотність», «мовні засоби»; розгляду наукових підходів вітчизняних і зарубіжних дослідників до проблеми мас-медіа як засобу комунікації та навчання, окреслюються основні характеристики й типи англомовних медіатекстів, узагальнюються їхні лексичні, стилістичні, синтаксичні та прагматичні особливості, а також обґрунтовується доцільність і педагогічна значущість використання мовних засобів мас-медіа у процесі формування іншомовної комунікативної компетентності учнів 10–11 класів.

Другий розділ присвячено експериментально-дослідному навчанню учнів 10-11 класів мовними засобами сучасних англомовних мас-медіа;

розробці технологій навчання з використанням мовних засобів англомовних мас-медіа; розробці експериментальної моделі навчання учнів 10-11 класів закладів загальної середньої освіти; перевірці рівнів сформованості мовних компетентностей в КГ та ЕГ та порівнянні результатів.

У висновках викладені основні підсумки роботи.

SUMMARY

Chopko D.O. The specifics of integrating linguistic features of contemporary English-language mass media into the English language teaching in grades 10-11.

The master's thesis presented for defence is devoted to the theoretical justification and experimental verification of the effectiveness of using the linguistic means of modern English-language mass media in teaching English to students in grades 10-11 of general secondary education institutions. The ultimate goal of the work is to improve the effectiveness of teaching English to students in grades 10-11 through the targeted, pedagogically sound use of linguistic means of modern English-language mass media, which ensures the development of their speech skills, foreign language communicative competence, media literacy and critical thinking. The work consists of an introduction, two chapters, conclusions, a bibliography and a summary. The introduction outlines the main goal and objectives of the study, its subject matter, significance, methodology and linguistic material to be analysed.

The first chapter is devoted to theoretical issues of the study based on the analysis of scientific psychological, methodological, and linguistic literature, the disclosure of key concepts: «media education», «mass media», «media literacy», «language means»; it examines the scientific approaches of domestic and foreign researchers to the problem of mass media as a means of communication and learning, outlines the main characteristics and types of English-language media texts, summarises their lexical, stylistic, syntactic and pragmatic features, and justifies the expediency and pedagogical significance of using the linguistic means of mass media in the process of forming foreign language communicative competence of students in grades 10–11.

The second section is devoted to experimental and research-based teaching of students in grades 10–11 using the linguistic means of modern English-language mass media; the development of teaching technologies using the linguistic means of

English-language mass media; the development of an experimental model for teaching 10th-11th grade students in general secondary education institutions; testing the levels of linguistic competence in the control group and experimental group and comparing the results.

The conclusions present the main results of the work.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ МОВНИХ ЗАСОБІВ АНГЛОМОВНИХ МАС-МЕДІА У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	13
1.1. Мас-медіа в сучасному освітньому просторі: сутність, класифікація та педагогічний потенціал.....	13
1.2. Мовні засоби сучасних англомовних мас-медіа як дидактичний ресурс у навчанні старшокласників.....	31
1.3. Педагогічний досвід учителів щодо застосування мовних засобів англомовних мас-медіа в освітньому процесі.....	46
Висновки до I розділу.....	59
РОЗДІЛ 2. ТЕХНОЛОГІЯ ВИКОРИСТАННЯ МОВНИХ ЗАСОБІВ АНГЛОМОВНИХ МАС-МЕДІА У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В 10–11 КЛАСАХ.....	61
2.1 Розроблення технології навчання з використанням мовних засобів англомовних мас-медіа учнів 10-11 класів ЗЗСО.....	61
2.2. Експериментальна перевірка ефективності запропонованої технології.....	76
Висновки до II розділу.....	88
ВИСНОВКИ.....	90
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	92
ДОДАТКИ.....	103

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сучасний інформаційний простір характеризується зростаючим впливом мас-медіа, які формують мовну культуру та комунікативні практики населення. Посилення ролі медіатекстів у повсякденному житті молоді зумовлює необхідність педагогічно виваженого використання їхнього потенціалу в освітньому процесі. Інтеграція автентичних матеріалів мас-медіа у навчання англійської мови значно підвищує якість навчання, сприяє розвитку іншомовної комунікативної компетентності, навичок медіаграмотності й критичного мислення, а також формує у здобувачів освіти вмотивоване ставлення до вивчення мови, адже англомовні мас-медіа відображають актуальні мовні, стилістичні та соціокультурні тенденції, що робить їх цінним ресурсом для навчання старшокласників.

Медіа технології суттєво трансформують підходи до навчання іноземних мов. Інтернет-ресурси та цифрові платформи створюють нові можливості для навчання, однак їх ефективне використання вимагає методичного осмислення. Особливого значення набуває відбір ресурсів, які підвищують мотивацію учнів і сприяють удосконаленню їхньої мовної підготовки. Використання автентичних медіаматеріалів (статей, подкастів, відеосюжетів, контенту соціальних мереж тощо) сприяє розвитку лексичних, граматичних і комунікативних умінь. У контексті навчання іноземних мов це відкриває для вчителів можливість працювати, використовуючи сучасну, живу англійську мову в освітньому процесі і формувати власний медіапростір для ефективного навчання.

Наукові дослідження підтверджують, що застосування автентичних медіа матеріалів забезпечує учням досвід використання мови в реальних

комунікативних ситуаціях, що є важливою складовою їхнього подальшого професійного та соціального становлення. Теоретичні й методичні аспекти впровадження цифрових технологій у навчання іноземних мов висвітлені в працях О. Б. Бігич, Т. Б. Гриценко, Л. І. Кудіної, О. В. Скрипченко, Л. Л. Супрун, С. Г. Шевчук та ін. Серед зарубіжних науковців варто відзначити дослідження Джойс Валдман, Алана Дюфі, Стівена Крашена, Майкла МакКарті, Девіда Нунана та Джека Річардса, присвячені інтеграції автентичних матеріалів у процес навчання.

Попри значну увагу науковців до питань упровадження медіаосвіти та автентичних матеріалів в освітній процес, проблема цілеспрямованого використання мовних засобів сучасних англомовних медіатекстів у навчанні старшокласників досі залишається недостатньо розробленою, а значний потенціал медіа ресурсів фрагментарним і несистемним у шкільній практиці, що зумовлює потребу в розробленні науково обґрунтованої технології навчання з використанням мовних засобів англомовних мас-медіа. Саме цим визначається актуальність дослідження та обґрунтовується вибір теми кваліфікаційної роботи: **«Особливості використання мовних засобів сучасних англомовних мас-медіа у навчанні англійської мови в 10–11 класах»**.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність використання сучасних англомовних мас-медіа у навчанні англійської мови учнів 10-11 класів закладів загальної середньої освіти.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати наукові підходи до визначення ролі та функцій

мас-медіа в сучасному освітньому просторі.

2. Узагальнити лінгвістичні особливості мовних засобів сучасних англомовних мас-медіа та визначити їхній потенціал для навчання англійської мови учнів старшої школи.

3. Вивчити педагогічний досвід українських та зарубіжних учителів щодо використання матеріалів англомовних мас-медіа на уроках англійської мови.

4. Розробити технологію навчання англійської мови в 10–11 класах із використанням мовних засобів сучасних англомовних мас-медіа й обґрунтувати педагогічні умови, форми, методи та прийоми ефективного застосування мовних засобів мас-медіа в освітньому процесі.

5. Провести педагогічний експеримент із перевірки ефективності запропонованої технології й проаналізувати результати експериментальної роботи та визначити динаміку сформованості мовленнєвих умінь старшокласників.

Об'єкт дослідження – Використання мовних засобів сучасних англомовних мас-медіа у процесі навчання англійської мови учнів 10–11 класів.

Предмет дослідження – лексичні, стилістичні, синтаксичні та прагматичні характеристики англомовних медіатекстів, а також методи й прийоми їхнього ефективного використання в освітньому процесі з вивчення англійської мови.

Для вирішення поставлених завдань ми використовували такі **методи дослідження**:

Теоретичні: аналіз наукової літератури – для вивчення й узагальнення наукових джерел з лінгвістики, медіалінгвістики, методики навчання іноземних мов для визначення теоретичної бази дослідження; описовий метод – для опису та систематизації мовних особливостей сучасних

англомовних мас-медіа (лексичних, граматичних, стилістичних, прагматичних); метод контент-аналізу – для кількісного і якісного аналізу медіатекстів з метою виявлення частотності певних мовних явищ, тематичних домінант та комунікативних стратегій; порівняльно-зіставний метод, який допоміг виявити спільні й відмінні риси мовлення різних типів англомовних медіа (новинні статті, блоги, подкасти, соціальні мережі) та визначити їхні особливості у навчальному контексті; метод дискурс-аналізу – для дослідження мовних засобів у контексті комунікативних ситуацій, з урахуванням прагматичних і соціокультурних чинників.

Емпіричні: педагогічне моделювання – для створення навчальних матеріалів і завдань на основі автентичних медіатекстів; спостереження – для аналізу процесу роботи здобувачів освіти із медіаматеріалами у навчальній аудиторії.

Експериментальні: метод педагогічного експерименту – за допомогою якого відбувалась апробація розроблених методичних підходів у реальному навчальному процесі та оцінювання їх ефективності; методи математичної статистики – для обробки результатів експерименту, оцінки ефективності застосованих методик.

Наукова новизна магістерського дослідження полягає у розробці та експериментальній перевірці технологій навчання англійської мови учнів 10–11 класів, яка інтегрує мовні засоби сучасних англомовних масмедіа для цілеспрямованого формування їхніх мовленнєвих умінь, комунікативних навичок та медіаграмотності, а також у теоретичному обґрунтуванні та уточненні педагогічних умов і критеріїв ефективного застосування цих матеріалів в освітньому процесі.

Теоретична значущість роботи полягає в узагальненні та систематизації лінгвістичних особливостей сучасних англійських мас-медіа, уточненні термінологічного апарату дослідження, розширенні наукових уявлень про роль медіатекстів як засобу комунікації та носія культурної інформації, а також у розробленні теоретичних підходів до інтеграції медіамовлення в процес навчання іноземних мов.

Практична значущість роботи полягає у можливості використання отриманих результатів для створення методичних рекомендацій, навчальних матеріалів та завдань з англійської мови на основі автентичних медіатекстів; підвищення мотивації студентів до вивчення мови завдяки залученню актуальних медіаресурсів; удосконалення комунікативної та медіаграмотності здобувачів освіти.

Результати роботи **впроваджено** в 10-Б класі Ліцею № 2 Тростянецької міської ради у 2024-2025 н.р.

Апробація отриманих результатів здійснювалась під час участі у науково-практичних конференціях, семінарах, на засіданнях кафедри іноземних мов та методики викладання Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

За результатами участі у наукових заходах оприлюднено 4 публікації:

1. Dariia Chopko. Utilizing Media in English Language Teaching. *Матеріали XIV Міжнародної інтернет-конференції молодих учених і студентів «Глухівські наукові читання - 2024. Актуальні питання суспільних та гуманітарних наук», м. Глухів, 10-12 грудня 2024.*[Глухівські читання збірник 2024.pdf](#) с. 483-486
2. **Чопко Д. А.** Роль соціальних медіа у вивченні англійської мови: сучасні підходи та перспективи. *Освіта і наука XXI століття : збірник матеріалів*

щорічної звітної науково-практичної конференції здобувачів фахової передвищої, вищої освіти, аспірантів і молодих учених. За заг. ред. Луценка Г.В. Глухів. 2025. Ч.2. с. 228-230.

3. **Dariia Chopko** Social Media in Teaching English: Keeping Up with Trends .The 21st Century Challenges in Education and Science : *матеріали XIII Всеукраїнських науково-педагогічних читань молодих учених і здобувачів освіти іноземними мовами*, м. Глухів, 10-11 квітня 2025 р. Глухівський НПУ ім. О. Довженка. Вип. 13. Глухів, 2025. с. 92-96.
4. **Чопко Д.** Застосування медіа з метою формування мовних навичок учнів на заняттях англійської мови. *Глухівські читання – 2025. Актуальні питання суспільних та гуманітарних наук : збірник матеріалів XV міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (10-12 листопада 2025 р.)* / Глухівський НПУ ім. О. Довженка. Глухів, 2025. С.1404-1407.

Структура магістерської роботи. Робота складається зі вступу, 2 розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (усього 99 найменувань, з них англійською мовою - 21). Загальний обсяг роботи – 110 сторінок, основного тексту – 91 сторінка. Робота містить 6 таблиць, 4 рисунки, 3 додатки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ МОВНИХ ЗАСОБІВ АНГЛОМОВНИХ МАС-МЕДІА У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

1.1. Мас-медіа в сучасному освітньому просторі: сутність, класифікація та педагогічний потенціал

Динамічний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій і мас-медіа у сучасному світі зумовлює необхідність цілеспрямованої підготовки особистості до грамотного, усвідомленого та безпечного їх використання. Майбутнє суспільство дедалі більше залежатиме від цифрових технологій — web-сервісів, хмарних обчислень і великих даних (big data), мобільних застосунків, Інтернету, систем штучного інтелекту тощо.

Н. Соловійова зазначає, що “засоби мас-медіа мають унікальні можливості з формування громадської думки, привертання уваги суспільства до одних питань та ігнорування інших, поширення, а подекуди й творення його ідеалів та цінностей. Вони значно впливають на становлення сучасної особистості, її соціалізацію, а також на формування суспільної думки, проникають до всіх сфер життя людини” [64]

Час взаємодії населення з мас-медіа постійно зростає, що зумовлює посилення їхнього впливу на всі соціальні групи, особливо на дітей та молодь. Медіа здійснюють потужний та суперечливий вплив на процес освіти підростаючого покоління: вони нерідко стають провідним чинником соціалізації, неформального й інформального навчання, а також стають засобами дистанційної освіти. Ситуацію ускладнює недостатній рівень захисту дітей від медіаконтенту, здатного завдати шкоди їхньому здоров’ю та психічному розвитку, а також відсутність ефективних механізмів саморегуляції інформаційного ринку, які могли б запобігати поширенню неякісної, морально сумнівної або суспільно шкідливої медіапродукції [42].

І тому медіаосвіта сьогодні стає невід'ємною складовою освітнього процесу та відіграє ключову роль у становленні медіакультури суспільства. Додатковим фактором актуалізації розвитку медіаосвіти є потреба протидіяти зовнішній інформаційній агресії та деструктивній пропаганді.

Сучасна система освіти неможлива без інтеграції засобів масової інформації та інформаційно-комунікаційних технологій. У цьому контексті особливого значення набуває включення медіаосвіти до освітнього процесу закладів освіти [60].

Питання медіатеорії або медіаосвіти, впровадження медіаосвіти освітній процес досліджували зарубіжні дослідники Marshall McLuhan (Канада), Robert Kubey (США), Kathleen Tyner (США), Cecilia von Feilitzen (Швеція), David Buckingham (Велика Британія), Cees Hamelink (Нідерланди), Renee Hobbs (США) Jennifer Rowsell (Велика Британія) та ін. В Україні питання медіаосвіти висвітлено у працях В. Іванова (медіаграмотність, медіаосвітні програми), О. Волошенюк (методичне забезпечення медіаосвіти, медіаграмотність для школи), Л. Найдьонові (психологія масової комунікації, дитина й медіа, інформаційні ризики), О. Баришполець (медіакультура та формування медіакомпетентності), О. Мокрогуза (медіаграмотність педагогів, шкільні програми медіаосвіти), Г.Онкович, (теорія медіаосвіти, медіадидактика, інтеграція медіа в навчання), Г. Почепцова (нові медіа, комунікаційні технології, маніпуляції та пропаганда), О. Тарасенко (розвиток медіакультури учнів і студентів) та ін.

Метою медіаосвіти є формування медіакультури особистості в середовищі значущих для неї спільнот (малих груп, родин, навчальних і виробничих колективів, місцевих громад тощо), а головними завданнями – формування медіаінформаційної грамотності, медіаімунітету особистості, рефлексії і критичного мислення, здатності до медіатворчості, спеціалізованих аспектів медіакультури, а саме: візуальної медіакультури (сприймання кіно, телебачення), аудіальної і музичної медіакультури, розвинених естетичних

смаків щодо форм мистецтва, опосередкованих мас-медіа, сучасних напрямів медіа-арту тощо [26].

Впровадження медіаосвіти в Україні має ряд складних питань, які виникають через особливості саме цієї навчальної дисципліни та реальні умови української освітньої системи.

Серед основних причин, які уповільнюють процес впровадження медіаосвіти, можна зазначити наступне:

- наявність багатьох, часто взаємно конкурентних концепцій медіаосвіти та медіаграмотності;
- інерція освітньої системи, яка на базовому рівні навчального процесу зберігає наслідки радянського періоду, коли недостатньо уваги приділялося розвитку критичного мислення, особливо під час вивчення суспільствознавчих дисциплін;
- ризик того, що медіаосвіта у середній і вищій школі буде зведена до вивчення основ журналістики або засад політичної медіакритики, оскільки велика кількість учнів підготовлюється до професійних напрямків, пов'язаних з журналістикою та політологією, що не вичерпує сучасну медіаосвіту;
- необхідність поєднання вивчення традиційних і сучасних медіа, оскільки останні мають свої особливості і часто здійснюють повністю інші види діяльності;
- необхідність об'єднання знань, умінь і навичок, які вивчаються в різних традиційних навчальних дисциплінах, таких як інформатика, українська та іноземні мови, суспільствознавство тощо;
- швидкі темпи розвитку нових медіа та перетворення традиційних ЗМІ, а також зміна їх соціальної ролі [6].

Метою медіаосвіти як напряму сучасної педагогіки є формування медіакомпетентності у здобувачів освіти, підготовка їх до життя в умовах динамічних комунікаційних процесів. Медіаосвіта спрямована на розвиток критичного мислення та здатності незалежно оцінювати інформацію,

порівнюючи повідомлення з різних медіа-джерел, а також оволодіння сучасними способами комунікації [26]

Освітній потенціал мас-медіа в навчальному процесі є переконливим. Сьогодні активно використовуються інтернет-ресурси, медіа-тексти, відео та аудіоматеріали. Дослідниця Р. Гоббс, говорячи про можливості освітнього використання мас-медіа, відмічала, що під час навчання іноземної мови вчитель виступає як посередник між новими технологіями, інтернет-ресурсами, джерелами мас-медіа та учнями. Використання медіа-матеріалів на уроках може бути ефективним, якщо вони супроводжуються додатковими вправами та завданнями. Саме такий підхід сприяє розвитку мовленнєвих навичок і мислення [84]. Звідси слідує, що ефективне засвоєння навчального матеріалу можливе, якщо використання засобів масмедіа супроводжується активною взаємодією між вчителем і учнями.

Згідно з Державним стандартом базової середньої освіти обов'язковими результатами навчання учнів з різних галузей повинні бути такі:

- сприймає, аналізує, інтерпретує, критично оцінює інформацію в текстах різних видів, зокрема інформаційних та медіатекстів;
- здатність використовувати цифрові інструменти і технології для розв'язання проблем, розвитку, творчого самовираження, забезпечення власного й суспільного добробуту, критично мислити, безпечно та відповідально діяти в інформаційному суспільстві;
- уміє комунікувати з іншими особами в цифровому просторі [22].

В процесі впровадження медіаосвіти цілеспрямовано формується та розвивається інформаційна грамотність і медіаграмотність. Це передбачає вміння працювати з різноманітною інформацією, створювати та інтерпретувати медіатексти, володіти навичками роботи з сучасними медіа пристроями, свідомо обирати медіаконтент, критично його аналізувати, інтерпретувати та використовувати для створення нової медіапродукції в блогах, соціальних мережах чи традиційних засобах масової інформації [41].

Безперечно, використання сучасних засобів комунікації під час уроків іноземної мови суттєво підвищує ефективність навчального процесу. Застосування таких технологій сприяє більшому засвоєнню матеріалу порівняно з традиційними методами навчання. У ході роботи усувається негативний психологічний фактор, такий як невпевненість при наданні відповіді. Крім того, зникають інші перешкоди, характерні для традиційних уроків, зокрема дефекти вимови, страх помилитися, труднощі в усній формулюванні думок. Ці фактори можуть заважати учням продемонструвати свої справжні знання [74]. Використання інтернет-ресурсів та інноваційних технологій під час вивчення англійської мови сприяє розвитку у дітей таких важливих якостей, як самостійність у прийнятті рішень, організованість та ефективність роботи з навчальним матеріалом.

Медіаграмотність - це здатність правильно приймати і розуміти інформацію, розрізняти реальність від віртуальної. Медіаграмотність підтримує процес засвоєння та використання сучасних медійних засобів, а також вивчає практичні навички, необхідні для правильного використання цифрових технологій [40]. Вона дає можливість здобути доступ, аналізувати та критично оцінювати медійну інформацію у формі зображень, звуків та повідомлень, з якими ми зустрічаємося у повсякденному житті, і які мають важливе значення у сучасній культурі. Медіаграмотність включає навички спілкування, що ґрунтуються на правильному використанні ІКТ. Вона охоплює усі види медій, зокрема телебачення, кіно, радіо, аудіозаписи, пресу, інтернет та будь-які інші цифрові засоби зв'язку. У контексті впровадження медіаосвіти, доречно розглянути саме поняття медіа [66].

Медіа (від латинського *medius* – посередник) – це засоби передавання, зберігання та відтворення інформації, призначені для того, щоб передати її через простір, час чи інші перешкоди. У широкому розумінні будь-яка знакова система, зафіксована у певній формі, є медіа, наприклад, усна мова, зображення чи друкований текст. Проте зазвичай під медіа розуміють технічні засоби та канали комунікації, такі як радіо, телебачення, інтернет, поширення

носіїв інформації, що створюють особливий середовище комунікації [41].

Вплив засобів масової інформації на освіту докорінно змінив те, як здобувачі освіти отримують доступ до навчальних ресурсів і використовують їх. З появою онлайн-ресурсів старшокласники тепер можуть отримати навчальні матеріали в будь-який час і з будь-якого місця, руйнуючи традиційні бар'єри, пов'язані з відвідуванням фізичних закладів. Ця демократизація освіти особливо очевидна у відкритому та дистанційному навчанні, де освітні засоби масової інформації відіграють вирішальну роль у забезпеченні високоякісного освітнього досвіду особам, які можуть не мати доступу до традиційної освіти на кампусі [46]. Інтеграція різноманітних медіа-форматів, таких як відеолекції, цифрове моделювання та інтерактивні програми, задовольняє різні стилі навчання, роблячи освітній контент більш доступним і привабливим для широкого кола учнів.

Платформи соціальних медіа служать великими сховищами інформації, полегшуючи співпрацю між однолітками та дозволяючи учням 10-11 класів ділитися навчальними матеріалами, такими як статті, навчальні посібники та дослідницькі роботи. Цей зсув не тільки покращує досвід навчання, але й сприяє почуттю спільності серед учнів, оскільки вони можуть брати участь в обговореннях і спілкуватися з експертами-інструкторами з усього світу [13]. Як наслідок, роль медіа в освіті продовжує розвиватися, забезпечуючи персоналізований досвід навчання, що значно підвищує ймовірність успіху в навчанні для всіх учнів [40].

Спираючись на доступність навчальних матеріалів, соціальні медіа значно підвищують залучення та мотивацію студентів, створюючи динамічне інтерактивне навчальне середовище. Оскільки студенти використовують соціальні медіа для освітніх цілей, вони вважають, що знайомство з новим контентом стає менш страшним, що, зрештою, підвищує їхню мотивацію навчатися поза традиційними умовами класу [5].

Комунікативна здатність різноманітних платформ, сприяти спілкуванню, дозволяє безперешкодно взаємодіяти як з однолітками, так і з

викладачами, сприяючи атмосфері спільного навчання, яка є невід'ємною частиною залучення студентів до навчального процесу [43]. Ця взаємодія не тільки заохочує обмін знаннями, але й сприяє самомотивації серед студентів, оскільки вони відчують себе більш пов'язаними зі своєю навчальною спільнотою [24]. Крім того, поширеність соціальних медіа гарантує, що студенти можуть навчатися у зручній для них час і практично з будь-якого місця, що робить їх потужним інструментом для підвищення академічної успішності.

Персоналізований підхід, який пропонують соціальні медіа, заохочує студентів взяти на себе відповідальність за свій досвід навчання, що призводить до внутрішньої мотивації, яка спонукає їх залучатися до навчання та проектів, керованих задоволенням і викликом [58]. Таке середовище сприяє не тільки творчості та динамізму, але й сприяє кращій взаємодії з однолітками та створенню знань, що є важливим для досягнення позитивних результатів навчання в академічних умовах. Таким чином, інтеграція соціальних медіа в освітню практику не тільки підвищує залученість студентів, але й значно сприяє їхній академічній успішності.

Наслідки медіа, особливо соціальних медіа, для методології навчання є глибокими та багатограними. Незважаючи на їхній потенціал, багато вчителів використовують соціальні медіа переважно для особистої взаємодії, що відображає переважаючий розрив між їхнім особистим досвідом і освітніми програмами цих платформ. Ця обмежена перспектива свідчить про те, що вчителі можуть не повністю усвідомлювати цінність соціальних медіа як педагогічного інструменту, оскільки їхнє звичайне використання, наприклад, самовираження та спілкування, не може перетворитися на освітні стратегії [31]. Крім того, оригінальний дизайн соціальних медіа як не навчального інструменту сприяє їх недостатньому використанню в освітніх контекстах, що змушує викладачів не помічати їх потенційних переваг у сприянні залученню та мотивації серед учнів. Тим не менш, інтеграція соціальних медіа в методику викладання може посилити участь і

зацікавленість студентів, що призведе до більш динамічного та інтерактивного середовища в класі[76].

Використовуючи соціальні медіа, вчителі можуть подолати розрив між традиційними методами навчання та існуючим цифровим досвідом учнів, таким чином підвищуючи мотивацію, навички мислення вищого рівня та загальну академічну успішність [31]. Однак для ефективної інтеграції педагоги повинні переконатися, що використання мультимедійних інструментів є добре структурованим і пристосованим для задоволення різноманітних потреб їхніх учнів, таким чином посилюючи освітні цілі та покращуючи досвід навчання [2]. Зрештою, визнання та використання освітнього потенціалу соціальних мереж може значно збагатити методику викладання, зробивши навчання більш актуальним і приємним для учнів.

Якщо ми навчимо студентів аналізувати засоби масової інформації професійно, це допоможе їм розвивати багато важливих навичок, які будуть корисні їм у майбутньому. Тому ми повинні починати аналізувати телебачення, комп'ютерні ігри, інтернет та інші джерела інформації. Учителі повинні використовувати їх не тільки як навчальний матеріал, але й як засіб мотивації студентів. Педагогам потрібно пояснити учням, як працюють засоби масової інформації, тобто зрозуміти, як оцінювати та застосовувати їх можливості.

Гуріненко О.Ю охарактеризувала медіа-ресурси так:

1. Засоби масової інформації надають багато інформації, вони мотивують студентів до думок, дискусій та аналізу. Також вони допомагають розвивати навички читання, слухання, мовлення та письма через різні види діяльності.

2. Використання презентацій, як засіб використовуються для інформування, переконання та ознайомлення з темою в освітніх, комерційних або інших цілях. Яскравим прикладом є презентації PowerPoint, які дають студентам можливість вільно висловлювати свої думки та демонструвати свої ідеї. Через презентації студенти розглядають разом, взаємодіють. Нам

потрібно зазначити, що коли здобувачі освіти працюють зі сторінками підручника, вони більше працюють самостійно, а це може зменшити інтерактивність [12].

3. Використовувати частину матеріалів з різних засобів масової інформації, застосовуючи різні методи: аналіз тексту з книги, читання та генерування ідей із газет або журналів, перегляд та обговорення програм або фільмів, вправ та заходів у класі. При використанні різних видів мультимедіа учні можуть працювати у парах або групами. Залучення старшокласників до роботи з написанням, переглядом та аналізом матеріалів з ЗМІ, відкриваючи світ через ЗМІ, діти можуть краще зрозуміти його різні сторони та аспекти [20].

Різноманітні медіа, які використовуються в освіті - друковані, електронні та Інтернет - суттєво відрізняються за способами подачі та методами залучення, кожне з яких служить унікальним освітнім цілям.

Друковані ЗМІ, такі як газети, журнали та книги, надають матеріальні ресурси, які покращують як формальний, так і неформальний досвід навчання. Вони зосереджені насамперед на читанні та розумінні, дозволяючи учням працювати з матеріалом у своєму власному темпі, а також сприяючи розвитку грамотності. Навпаки, електронні медіа, включаючи телебачення та радіо, використовують аудіовізуальні елементи, щоб привернути увагу та підвищити залучення за допомогою динамічного вмісту[32]. Ці форми медіа можуть забезпечити освітнє програмування, яке задовольняє різні стилі навчання, полегшуючи студентам сприйняття інформації.

Інтернет виділяється як універсальна платформа, яка пропонує широкий спектр ресурсів, що забезпечує інтерактивне навчання та покращує спілкування між студентами та викладачами [17]. Це середовище не тільки покращує уроки, але й надає значні освітні можливості для учнів із різним походженням, таким чином демократизуючи доступ до інформації . Загалом, у той час як друковані медіа наголошують на читанні та розумінні, електронні медіа збагачують освітній процес за допомогою привабливих форматів, а

Інтернет слугує великим ресурсним центром, ілюструючи різні ролі, які кожен тип медіа відіграє в освітньому просторі [75].

На думку вченого Пауела Сандерсона, медіа ресурси умовно можна розділити, які ми можемо використовувати під час навчання іноземної мови, на **технічні** та **нетехнічні**:

- нетехнічні медіа ресурси: переваги цієї категорії особливо відчужаються, коли фінансування класу обмежене. Отже, низька вартість, доступність та зручність для користування зробляють цей тип медіа ресурсів популярним і часто використовуваним. Елементи, що належать до цієї категорії, зазвичай включають: дошку, плакати, фото, постери, газети, журнали тощо.
- технічні медіа ресурси: ці елементи медіа є менш доступними для користувачів, порівняно з нетехнічними засобами масової інформації, однак вони мають більш високий рівень візуалізації [92]

Сучасні медіа-технології надають широкі можливості для ефективного навчання іноземних мов, зокрема англійської. У різних посібниках трактується своя система прикладів використання засобів масової інформації, але Онкович Г.В систематизує ключові напрямки використання медіа для розвитку мовних компетентностей, таким чином:

1. *активне навчання за допомогою мультимедійних засобів.* Інтегруючи відеоролики, аудіозаписи та інтерактивні презентації в навчальний процес, можна значно підвищити зацікавленість учнів та їхню активну участь. Мультимедійні матеріали сприяють розширенню словникового запасу, покращенню вимови та розвитку загальних комунікативних навичок [60].

2. *розвиток навичок аудіювання та читання.* Аудіокниги, новинні відеоролики та подкасти є цінним джерелом аутентичних матеріалів для практики розуміння мови на слух та читання. Використання медіа дозволяє учням ознайомитися з різноманітними стилями мовлення та жанрами тексту [60].

3. *розвиток критичного мислення та аналізу медіа.* Важливо навчити

учнів критично оцінювати інформацію, яку вони отримують з різних джерел медіа. Це включає в себе розпізнавання фейкових новин, розуміння механізмів медійної маніпуляції та формування власної думки на основі аналізу фактів [60].

4. *медіа як засіб комунікації та вивчення культури.* Використання медіа-матеріалів з різних країн дозволяє учням ознайомитися з іншими культурами, розширити свій кругозір і покращити навички міжкультурної комунікації [60].

5. *створення власного медіа-контенту.* Заохочення учнів до створення власних відеороликів, блогів, подкастів або публікацій в соціальних мережах англійською мовою сприяє розвитку їхніх творчих навичок, письма та говоріння [60].

Таким чином, ефективне використання медіа-технологій може значно підвищити якість навчання іноземної мови та сприяти всебічному розвитку мовних компетентностей учнів.

Використання медійних матеріалів у навчанні забезпечує різноманітність завдань і форм подання інформації, пов'язаної з англійською мовою. Нам здається, що принципи застосування медіа у навчанні мови, зокрема англійської, можна сформулювати на основі загальних принципів навчання іноземних мов, враховуючи особливості сучасного медійного дискурсу.

Звертаючись до методичного посібника “Лінгводидактичні засади навчання іноземної мови учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів: навчально-методичний посібник” ці принципи можна охарактеризувати таким чином:

1. ***Принцип поєднання навчання з вихованням.*** Коли використовують медійні матеріали для навчальних цілей, важливо враховувати необхідність формування гармонійно розвиненої особистості. Слід звертати увагу на розумове, естетичне, екологічне, патріотичне виховання. Також корисно звертати увагу на правильні способи вживання мови у різних ситуаціях. У

англомовному середовищі відповідь на питання “How are you?” має бути позитивною, і це можна підкреслити прикладами із медіа[37].

2. **Принцип зв'язку навчання з життям.** Аналізуючи ЗМІ та вибираючи матеріали до занять, слід зосереджуватися на темах, які допомагають студентам здобувати знання, що є важливими для їх професійного розвитку[37].

3. **Принцип свідомого навчання** базується на тому, що важливіше навчитися самостійно, ніж просто засвоїти інформацію. Основна мета навчання — здобути глибоке розуміння теорії та практичні навички шляхом власної діяльності. Студент повинен оволодіти навичками самостійного пошуку, аналізу та застосування знань, щоб у майбутньому міг навчатися самостійно. Це означає, що він вміє працювати зі змістом, аналізувати й робити висновки самостійно [37].

4. **Принцип творчої активності в навчанні** полягає в тому, щоб студент був активним учасником процесу навчання, а не просто отримував інформацію та відтворював її механічно. Студенти, які вміють говорити іноземною мовою на рівні B2, можуть вільно брати участь у вправах, що сприяють розвитку діалогічного мовлення. Наприклад, у проведенні інтерв'ю або пресконференції, дотримуючи правильну організацію таких заходів [44].

5. **Принцип наочності.** Людина краще запам'ятовує те, що бачить чи слухає. Тому під час уроків з англійської корисно використовувати справжні паперові газети, бо вони дозволяють використовувати тактильне чуття. Також корисно переглядати багато відео на YouTube, це допомагає розвивати навички аудіювання та може стати основою для різних вправ [8].

6. **Принцип науковості** навчання полягає в тому, щоб пояснювати явища природи, процеси та події, використовуючи закони природи, і пояснювати їх на основі об'єктивних фактів. При цьому студенти повинні отримувати знання, які відповідають сучасному рівню наукового розвитку [37, с. 162]. Навчальний процес має включати різноманітні методи, щоб студенти

вміли аналізувати інформацію з різних джерел. Наприклад, аналіз статей, інтерв'ю і новин допомагає розвивати здатність критично оцінювати правдивість або хибність висловлених думок.

7. **Принцип систематичності.** Володіння будь-якою наукою можливе лише через постійну роботу як в аудиторії, так і поза нею. Звичайно, якщо навчальний план передбачає чотири години англійської мови на тиждень, то використовувати медійні матеріали кожного разу виявляється складно через недостатньо часу на інші види роботи. Проте робота з такими матеріалами може бути важливою частиною домашньої роботи. Наприклад, семестрове самостійне завдання з англійської може включати моніторинг медіа [37]

На думку Супрун О.М., використання медіа на уроках англійської мови може бути надзвичайно ефективним для учнів [65]. У своїй публікації Супрун О.М наводить такі приклади використання засобів масової інформації у навчанні:

1.**Використання газет.** Газети легко залучають до занять з різних предметів і курсів, особливо в англійській мові. Багато з них мають корисну інформацію, але важливо знати, як знайти потрібне. Багато бібліотек мають системи класифікації за розділами, що спрощує пошук інформації по різних темах [97].

Існують різні цілі та способи використання газет при вивченні англійської мови.

Вони можуть допомогти в глибокому розумінні культури, яку вони передають. Таким чином, чим більше студентів читає ці матеріали, тим ширше їхнє розуміння культури мови, що вивчається. Газети також можуть використовуватися для відображення змін у мові, допомагаючи студентам і викладачам залишатися в курсі таких змін. Більшість газет є стилістично актуальними, вони надають цінні лінгвістичні дані [92]. Вони можуть використовуватися для різноманітних текстів і мовних стилів, які часто зустрічаються в підручниках. У той же час, газети забезпечують природне

джерело багатьох різновидів письмової англійської мови, які дуже важливі для студентів і цінні для вивчення мови.

2. Соціальні мережі. Соціальні мережі можуть бути дуже корисними для створення живого та відкритого середовища для навчання. Короткі відео, аудіо матеріали та інструменти, які привертають увагу, допомагають швидко вивчати нові слова та правила, а також розвивати навички розуміння, читання, письма та мовлення в реальних ситуаціях [51]. Соціальні мережі можна використовувати як сильний стимул для учнів, так як дозволяють висловлювати свої думки, ділитися ними та отримувати відгук. Учні можуть активно взаємодіяти з носіями мови через коментарі та брати участь у розмовах, що допомагає практикувати англійську мову в природному середовищі.

3. Радіо і освіта. Радіо відіграє важливу роль у розвитку уяви людей, створення картин у розумі через силу слів. Слухачі відтворюють інформацію самостійно в своїх головах. Таким чином, радіо допомагає учням розвивати уяву та здатність мислити творчо. Багато радіопрограм підтримують розвиток мовних навичок.

Радіо, крім отримання нової інформації, відіграє важливу роль у формуванні вимови, інтонації, голосу та іншого. Радіо може бути успішно застосоване, якщо викладач ретельно підготується і ставитиме конкретні завдання. Студенти отримують задоволення від засвоєння справжнього мовлення, тому рівень їхньої мотивації до вивчення мови підвищується. Викладач може використовувати автентичні зарубіжні радіостанції, а студенти, розуміючи та аналізуючи інформацію, розвивають впевненість у своїй здатності розуміти англійську мову [47].

4. Телебачення і клас. Більшість людей витрачає близько трьох-п'яти годин на перегляд телевізора. Прихильники телебачення називають його вікном у світ, чарівним килимом відкриття. Вони стверджують, що воно розширює як знання, так і розуміння інформації. Також деякі дослідники стверджують, що це заохочує новий образ мислення, стримуючи потреби і

проблеми. Критики стверджують, що перегляд телебачення сприяє безглуздому перегляду програм, які пригнічують творчість і сприяють спотворенню мислення. Соціальні працівники часто закликають батьків не використовувати телевізор як «електронну няню» [77].

Інтеграція платформ соціальних медіа в середовище класу може значно покращити досвід навчання, сприяючи залученню та співпраці між учнями. Однією з основних переваг є можливість для студентів отримати доступ до навчального контенту в будь-який час і в будь-якому місці, що добре узгоджується з різноманітними розкладами навчання та потребами. Ця гнучкість дозволяє учням брати участь в обговореннях за межами традиційної аудиторії, тим самим поглиблюючи їхню взаємодію з навчальними матеріалами та сприяючи почуттю спільності серед однолітків [12]. Крім того, соціальні мережі можуть служити динамічним простором для групових проєктів, що дозволяє студентам ефективно співпрацювати та ділитися ідеями в режимі реального часу.

Спираючись на ідею доступного навчального середовища, освітні подкасти та відео вміст є потужним розширенням цієї тенденції, сприяючи інноваційному підходу до сучасної освіти. Як підкреслює Бігич О.В., освітні подкасти є цінними інструментами для навчання, що дозволяє викладачам спілкуватися з учнями особистим та привабливим способом [7].

Як зазначає Бігич О.В. у своїй статті: “Гнучкість подкастів дозволяє учням отримувати доступ до освітнього контенту в різних ситуаціях - чи то дорога, тренування чи відпочинок вдома - що робить навчання більш адаптованим до індивідуального способу життя. Освітні подкасти сприяють мобільному способу навчання, дозволяючи студентам робити паузи та переглядати матеріал у зручний для них час, що враховує різноманітні навчальні переваги та розклади” [7]. Така незалежність в управлінні власним навчальним часом може призвести до підвищення мотивації, що є важливим аспектом ефективної практики вищої освіти.

Відчуття зв'язку, яке розвивається через голос викладача в подкастах,

допомагає пом'якшити почуття роз'єднаності, яке часто пов'язане з онлайн-навчанням, створюючи більш тісний зв'язок між студентами та викладачами. Зрештою, інтеграція освітніх подкастів і відеоконтенту збагачує сучасний досвід навчання, роблячи знання більш доступними та цікавими для різноманітного кола студентів [18].

Регулярне переглядання відео допомагає розвивати аудіовізуальні навички студента: спостерігаючи за мімікою, жестами, інтонаціями та емоціями носіїв мови, людина вчиться сприймати і засвоювати іноземну мову безпосередньо в живому мовленні, відтворювати правильну вимову та робити в характерних акцентах. Постійне переглядання фільмів іноземною мовою поступово формує так зване відчуття мови або мовну інтуїцію, яка допомагає визначити, який лінгвістичний патерн відповідний у мовленні, чи добре зв'язані слова між собою, чи вірно використано час або спосіб дії [9]. Таким чином, студент навчається усвідомлювати мовну одиницю в контексті її вживання, не звертаючись до словника, а головне — застосовувати цю одиницю у своїй практиці спілкування.

Вплив використання медіа на досягнення та утримання студентів є багатограним, відображаючи як потенційні переваги, так і недоліки. Конструктивна взаємодія з соціальними медіа може підвищити успішність студентів шляхом сприяння співпраці та надання доступу до освітніх ресурсів, тим самим переосмислюючи навчальний досвід студентів у позитивному світлі [23].

Проте студенти повинні проявляти самоконтроль, щоб ефективно керувати своєю діяльністю в Інтернеті разом із навчанням, оскільки надмірне використання соціальних медіа може відволікати від виконання академічних обов'язків і призвести до прокрастинації. Дослідження показують, що уважні цифрові звички можуть допомогти студентам пом'якшити несприятливий вплив соціальних медіа, наголошуючи на важливості балансу між споживанням медіа та академічною успішністю для загального успіху [23]. Як зазначає Коноплицький С., незважаючи на те, що тип споживаного медіа

відіграє значну роль, важливо враховувати не лише загальний витрачений час, але й конкретні показники споживання медіа, щоб зрозуміти його вплив на результати студентів [31]. Наприклад, багатозадачні мультимедійні люди часто виявляють нижчий рівень твердості та ефективності в академічному навчанні, що корелює з нижчими результатами стандартизованих тестів [29]. Таким чином, у той час як соціальні медіа мають потенціал відволікати та зменшувати академічну увагу, вони водночас пропонують шляхи для покращеного навчання та зв'язку, якщо їх використовувати з розумом. Завдання полягає в тому, щоб використати ці переваги, зводячи до мінімуму відволікання, що передбачає необхідність для студентів розробити стратегії, які сприятимуть ефективному використанню медіа в їхніх академічних подорожах [58].

Взаємозв'язок між впливом ЗМІ та навичками критичного мислення студентів був предметом різноманітних досліджень, які виявили як обнадійливі перспективи, так і помітні прогалини. Ключовий висновок свідчить про те, що медіаграмотність може покращити здатність до критичного мислення, відповідаючи освітнім цілям багатьох коледжів та університетів [66].

Однак дані вказують на те, що не всі учні знайомі з медіаграмотністю або проходять її як частину формальної освіти, що вказує на значну прогалину в їхньому досвіді навчання. Навчання медіаграмотності – це не просто академічна вправа; воно тісно пов'язане з тим, як студенти взаємодіють із медіа поза класом, що робить його актуальним для їхнього повсякденного життя [74].

Спираючись на доступність соціальних медіа, різні форми медіа відіграють вирішальну роль у розвитку цифрової грамотності серед учнів, заохочуючи залучення до контенту, який потребує критичного мислення та аналізу.

Наприклад, коли студенти взаємодіють із цифровими медіа, вони повинні враховувати аудиторію, мету та точку зору — концепції, які є

основоположними для розвитку навичок цифрової грамотності [32]. Крім того, необхідним є ефективне читання в Інтернеті, яке включає в себе здатність ефективно використовувати пошукові системи та оцінювати достовірність результатів пошуку. Однак багато студентів борються з цими навичками, часто вдаючись до неефективних практик, таких як стратегія «клацніть і подивіться», що може значно перешкодити розвитку їхньої цифрової грамотності. Позитивним є те, що коли медіа добре інтегровано в навчальне середовище, це покращує мотивацію та залученість учнів, зрештою сприяючи зростанню їх грамотності.

Коли педагоги інтегрують медіа у свої навчальні програми, вони повинні дотримуватися набору етичних принципів, які забезпечують відповідальну та ефективну практику викладання. Перш за все, освітянам важливо підтримувати добре організовані колекції медіа-матеріалів, цифрових чи фізичних, для ефективно підтримки навчання медіаграмотності. Роблячи це, викладачі не тільки покращують своє власне викладання, але й створюють структуроване середовище, яке сприяє залученню студентів [12].

Освітняни повинні однаково застосовувати етичні принципи для всіх типів медіа, визнаючи, що як цифрові копії, так і друковані копії підлягають однаковим міркуванням добросовісного використання, таким чином підкреслюючи необхідність твердого розуміння законів про авторське право. Це розуміння має вирішальне значення, оскільки принципи добросовісного використання застосовуються як до комерційних, так і до некомерційних матеріалів, керуючи викладачами під час вибору ресурсів, які відповідають їхнім навчальним цілям [13]. Крім того, слід заохочувати спільне навчання серед викладачів, заохочуючи їх ділитися ефективними прикладами навчання про медіа та їх значення, що може збагатити загальну навчальну програму та покращити досвід навчання учнів. Зрештою, інтеграція медіа має зосереджуватися не лише на розважальних чи перекональних цілях, але й розширювати можливості студентів, дозволяючи їм змінювати, включати та повторно представляти існуючі медіа у своїй роботі, таким чином

поглиблюючи їхнє усвідомлення сконструйованої природи всіх медіаформ[32]. Такий підхід не тільки збагачує навчальний досвід студентів, але й розвиває їхні навички критичного мислення та креативність у насиченому медіа світі.

1.2 . Мовні засоби сучасних англомовних мас-медіа як дидактичний ресурс у навчанні старшокласників

Сучасні англомовні медіа - це вигідне місце для тестування нових мовних ідей. Вони постійно змінюються, тому змінюється і мова в медіа, з одного боку, мова засобів масової інформації володіє певною єдністю, що зумовлено особливістю мовленнєвого використання у сфері масової комунікації, заданістю форм, стійкою тематичною структурою, а з іншого - мова засобів масової інформації характеризується достатнім ступенем функціонально-стильової різноманітності, що відображає універсальність тематики, рухливість тексту масової інформації.

Рухливість медіа створює можливість для розвитку, зміни їхнього словникового складу та виникнення нових мовних явищ причому, як справедливо зазначає А.Е. Левицький, вони змінюють не лише себе, а і загально-національну літературну мову, «відтворюючи тенденції її модифікації у контексті широких суспільних перетворень» [36]. Динамізм мовних процесів у медіа, проте, одночасно поєднується з консерватизмом, еталонністю, залежністю від мовленнєвих пріоритетів свого часу [78, с. 98].

Концептуальна основа аналізу медіаповідомлень може бути побудована навколо шести взаємопов'язаних принципів, які складають основу освіти в галузі медіаграмотності. Ці принципи, хоча і по-різному сформульовані різними науковими організаціями [56 с. 36-38;], сходяться на фундаментальних істинах про медіакommунікацію:

Перший принцип встановлює, що медіаповідомлення є за своєю суттю сконструйованими утвореннями. Цей процес конструювання передбачає

участь людини в прийнятті рішень і обмежується технологічними обмеженнями та можливостями. Таке розуміння зміщує аналітичний фокус за межі поверхневого змісту, щоб дослідити інтенціональність та методологію, що стоять за створенням повідомлення [56].

Другий принцип визнає відмінність граматичних структур, властивих різним формам медіа. Кожен засіб масової інформації має свою семіотичну систему: традиційний текст використовує лінгвістичні конвенції; візуальні медіа використовують композиційні елементи, такі як кадрування та просторові відносини; аудіокомунікації використовують акустичні властивості; а цифрові платформи включають інтерактивні елементи. Ефективність кожного медіа варіюється залежно від комунікативних цілей, причому певні форми краще підходять для конкретних цілей [29].

Третій принцип визнає багатогранність цілей у створенні медіаповідомлень. Ця багатшарова інтенціональність відображає як індивідуальні, так і колективні цілі у побудові повідомлень, визнаючи складну взаємодію мотивацій у медіапродукції [53].

Четвертий принцип стосується вбудованої природи цінностей та перспектив у медіа повідомленнях. Окрім явного змісту, повідомлення містять неявні культурні припущення, суспільні норми та інституційні упередження, що проявляються через вибір засобів представлення та презентації [56].

П'ятий принцип підкреслює активну роль інтерпретації аудиторією. Ця концепція визнає, що створення значення є динамічним процесом, на який впливають індивідуальні характеристики, включаючи культурне походження, соціально-економічний статус та особистий досвід. Цей принцип особливо впливає на освітній контекст, де демографічні та досвідні відмінності між викладачами та студентами можуть призвести до розбіжностей в інтерпретації [56].

Останній принцип визнає потенційний вплив ЗМІ на соціальне пізнання та поведінку. Уникаючи детерміністичних припущень щодо впливу

ЗМІ, цей принцип визнає значну роль ЗМІ у формуванні індивідуального та колективного розуміння, поведінки та демократичних процесів [53].

У сучасній медіакомунікації дослідники дедалі частіше акцентують увагу на мовних процесах і новітніх тенденціях у створенні медіатекстів. Однією з таких тенденцій виступає посилення креолізації - зростання значущості візуального компонента, який поступово інтегрується в структуру медіатексту. До його елементів належать зображення, карикатури, колажі, ілюстрації, типографіка, колірна гама, піктограми, ідеограми, а також відео та анімаційні матеріали, представлені в цифровому форматі.

Ще однією важливою тенденцією розвитку сучасної медійної мови є активна неологізація - формування нових лексичних одиниць. Цей процес набув особливої інтенсивності у 1980–1990-х роках, зокрема в контексті політичної коректності, що спричинило появу значної кількості нових термінів і виразів у публічному дискурсі [11].

Упродовж усієї історії лінгвістики питання нової лексики завжди залишалося в центрі уваги, адже мова - це динамічний, живий організм, який постійно генерує матеріал для наукових досліджень. Як зазначає Орищук В.С. термінологія «неологізм» і «неологія» була вперше введена до наукового обігу у 1801 році французьким лексикографом Л. С. Мерсьє у його словнику неологізмів. Попри наявність окремих праць, присвячених оновленню словникового складу, неологія як наука і як сукупність нових слів не отримувала належної уваги з боку лексикологів аж до 1960-х років [61].

Неологія розглядається як наукова дисципліна, що функціонує на перетині лексикології та словотвору. Попри значну кількість праць, присвячених проблематиці нової лексики, ця галузь лінгвістики досі вважається відносно молодого. Це зумовлює тривале існування проблеми нечіткості дефініцій основних понять, що, своєю чергою, призводить до надмірного термінологічного розмаїття [15].

Неологізми у мас-медіа виконують ту саму функцію, що й у загальномовному просторі - вони слугують засобом номінації нових явищ,

предметів і подій. Як засвідчують наукові дослідження, виникнення нових лексичних одиниць тісно пов'язане з позамовними чинниками, зокрема тематичним розмаїттям інформаційного контенту. Серед основних причин активного впровадження нової лексики у ЗМІ сучасні мовознавці виокремлюють такі тенденції:

1. Орієнтація на максимальну інформативність. Понад половину неологізмів стосується сфер суспільного життя, де ще не сформовано усталеної термінологічної системи.
2. Прагнення до точного розмежування вузькоспеціалізованих понять.
3. Спроба утвердження інтернаціональної стабільної термінології.
4. Дотримання «лінгвістичної моди», тобто використання запозичень з інших мов задля надання тексту престижності, вагомості та ефекту новизни [37].

Англомовні медіатексти - новини, інтерв'ю, соціальні мережі, подкасти - є джерелом великої кількості неологізмів, які репрезентують нові соціальні, культурні, технологічні та політичні реалії. Для викладання англійської мови у старших класах ці лексичні одиниці становлять значний дидактичний потенціал, оскільки сприяють формуванню актуальної мовної компетентності, розвитку критичного мислення та медіаграмотності.

На думку Верби Л.Г, використання нових слів у навчанні англійської мови старшокласників має певні переваги:

1. Постійне оновлення навчального матеріалу: учні зустрічаються з лексикою, яка використовується в сучасному англомовному середовищі.
2. Розвиток соціокультурних навичок: нові слова часто пов'язані з культурними засобами, мемами та соціальними явищами.
3. Розвиток здатності аналізувати текст: учні вчаться розуміти значення нових слів шляхом дослідження контексту, інтонації та невербальних засобів.
4. Підвищення інтересу до навчання: робота з медіатекстами, у яких зустрічаються нові слова, збільшує захоплення мовою як живим засобом

спілкування [11].

Приклади неологізмів, які зустрічаються в англомовних мас-медіа, наведено у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Приклади неологізмів з англомовних медіа

Неологізм	Значення	Джерело/Контекст використання
doomscrolling	нав'язливе читання негативних новин онлайн	BBC, The Guardian
infodemic	надмірне поширення (часто фейкової) інформації	CNN, WHO reports
cancel culture	бойкот публічних осіб за їхні висловлювання	The New York Times
deepfake	штучне відео або аудіо, створене за допомогою AI	Wired, Forbes
greenwashing	маніпулятивне позиціонування бренду як екологічного	The Economist, Bloomberg
binge-watch	перегляд серіалів безперервно протягом тривалого часу	Netflix reviews, Variety

Інтеграція сучасних неологізмів з англомовних мас-медіа у навчання англійської мови старшокласників є ефективним засобом реалізації компетентнісного підходу. Вона дозволяє поєднати лінгвістичну, соціокультурну та медіаосвітню складові навчального процесу, формуючи у школярів здатність до осмисленого сприйняття та використання мови у реальному комунікативному середовищі.

Сучасні англомовні інтернет-засоби масової інформації показують багато особливостей у використанні слів, які характеризують цифрове

середовище спілкування. Ці риси мають велике значення для навчання, тому що дозволяють учням старших класів ознайомитися з реальними зразками мови, розвивати навички читання, інтерпретації та аналізу істинних текстів [36].

Однією з найважливіших особливостей є загальне використання скорочень і аббревіатур, які допомагають економити час та сприймати інформацію швидше.

Наприклад під час аналізу новин “*InterGlobe Enterprises, CP Gurnani launch AI business venture*” [80]: було виявлено такі аббревіатури

1. CP Gurnani — Chander Prakash Gurnani;
2. IT — Information Technology;
3. JSW — Jindal South West;
4. UK — United Kingdom;
5. FTX — Futures Exchange;
6. SEC — Securities and Exchange Commission;
7. CFTC — Commodity Futures Trading Commission.

Ці слова можна використовувати в навчальному процесі для розвитку навичок розпізнавання, розшифрування та аналізу скорочень, що важливо для зростання медіаграмотності.

Слід уважно вивчати також особливості вживання власних назв, які у медіатекстах виконують роль ідентифікаторів важливих подій.

Вони допомагають читачеві зв’язати текст з реальністю та формувати його сприйняття. Наприклад, у фрагменті: «Trump also noted the similarities between his promises and what DeSantis wants to do, and mocked DeSantis for it.» — згадування політичних особистостей Trump і DeSantis не тільки конкретизує текст, але й підкреслює його об’єктивність, оскільки читачі відомі цим людьми.

Фразеологічна компетентність, як частина лексичної, є однією з важливих навичок у контексті володіння іноземною мовою. Існують різні думки про роль фразеологізмів у розвитку лексичної компетентності. З одного

боку, фразеологізми розглядаються як лексичні одиниці, які знаходяться на периферії спілкування, і тому у спілкуванні їх немає необхідності. З іншого боку, є думка, що без мінімального знання фразеології, навіть у широкому розумінні, спілкування неможливе або є дуже незначним. Отже, знання фразеології є критерієм мовної компетентності, тобто показником рівня володіння мовою [73].

У своїй роботі Баран Я. А. звертається до німецького професора П. Кюна, який окреслює процес оволодіння фразеологією під час вивчення мови, що часто супроводжується труднощами та постійними помилками, що є головною причиною того, що фразеології не отримують достатньої уваги під час розвитку лексичної компетентності або їх засвоєння. На основі теоретичного та практичного досвіду викладання мови, Баран Я. А. проаналізував так звану фразеологічну модель, яка складається з трьох етапів і викладає методи вивчення фразеологізмів під час навчання іноземної мови [3].

Ця модель включає наступні етапи:

- 1.Визначення мовних одиниць як фразеологічних одиниць.
- 2.Виявлення сенсу фразеологізму шляхом звернення до образу, контексту або словника.
- 3.Використання фразеологізмів як одиниць мови, які мають певну форму та значення, створені для вживання в певній ситуації спілкування.

Ця дидактична модель, що містить три етапи, була розроблена з метою знайти ефективний підхід до фразеологізмів у навчанні іноземної мови.

Вона передбачає розпізнавання фразеологізмів у певному контексті, виявлення або розуміння їх значення, а потім відповідне використання у дискусії, ситуації або тексті.

Формування фразеологічної компетентності передбачає розвиток здатності читати фразеологізми у тексті, визначати їх буквально і переносне значення, виявляти стилістичні та емоційні відтінки. Це досягається шляхом роботи з реальними вибірками медіатекстів, створення семантичних карт та

виконання вправ, які порівнюють буквальний і фігуральний зміст [44]. Поруч з цим важливо розвивати методи розпізнавання та пояснення фразеологічних одиниць у заголовках, цитатах, повідомленнях у соціальних мережах, використовуючи дедуктивні та індуктивні вправи, парні текстові розбори, а також працюючи з корпусами текстів та спеціалізованими словниками [53].

Важливим елементом є придбання навичок продуктивного використання фразеологізмів у усному та письмовому мовленні — це можна реалізувати через рольові ігри, дебати, презентації та проектну діяльність, в яких обов'язково враховуються використані фразеологізми та виконується послідовне редагування з отриманням зворотного зв'язку [51]. Наприклад використання у навчальному процесі сучасних фразеологізмів із англійської мас-медіа (наведені нижче) підвищує якість знань учнів через кілька взаємопов'язаних механізмів: актуалізує лексичний запас і сприяє запам'ятовуванню термінів у реальному контексті, розвиває контекстне розуміння та вміння інтерпретувати переносні значення, формує критичну медіаграмотність :

doomscrolling - нав'язливе безперервне читання поганих новин

Джерела для уроку: огляди BBC [99], статті та репортажі The Guardian [96].

go viral - швидко розійтися в інтернеті (відео, мем, пост)

Джерела для уроку: матеріали CNN [86].

cancel culture - практика публічного осуду і бойкоту (публічних осіб або брендів)

Джерела для уроку: колонки в The Atlantic [81]

greenwashing - удаване екологічне позиціонування бренду

Джерела для уроку: Bloomberg [95], екологічні розслідування.

Крім того, англійський мас-медіа дискурс характеризується використанням фразеологічних неологізмів. Згідно з думкою лінгвістів, суттєвими ознаками таких утворень є їхня відтворюваність, неподільність

семантики, метафоричність, незалежність від контексту та відсутність у словниках.

Використання фразеологічних неологізмів у мас-медійному дискурсі виконує стилістичні, експресивні, емотивні та інформаційні функції. Дослідження питання фразеологічних новоутворень як одного з механізмів поповнення лексики англійської мови через мовотворчість у сфері мас-медійного дискурсу потребує подальшого вивчення [61].

Також, слід підвищувати рівень медіаграмотності учнів, навчаючи їх критично аналізувати роль фразеологізмів у маніпуляціях, формуванні громадської думки і наративів. Для цього використовують аналіз заголовків, порівняння джерел, написання есе та підготовку презентацій із оцінкою надійності інформації. Загалом, поєднання здатності розуміти фразеології в контексті, вміння їх розпізнавати, використовувати продуктивно та аналізувати критично забезпечує розгорнуте формування фразеологічної компетентності старшокласників (Див. Табл. 2.1).

Таблиця 1.2

Лінгводидактичні цілі і компетентності, які формуються у учнів старших класів під час використання на уроках фразеологізмів

Ціль	Опис	Приклади завдань
Формування навичок контекстного розуміння фразеологізмів	Лексична інтерпретація; виявлення конотацій	Аналіз уривків медіатекстів з виділенням фразеологізмів і поясненням їх конотацій
Розвиток прийомів розпізнавання і пояснення фразеологізмів	Виявлення фразеологізмів у автентичних медіатекстах; робота зі словниками і контекстом	Дедуктивні вправи: визначити значення незнайомого виразу за контекстом і перевірити у джерелах
Забезпечення продуктивного вжитку (усного й письмового)	Практичне застосування фразеологізмів у предметних дискусіях, презентаціях і проектах	Рольові ігри та медіапроекти з обов'язковим вживанням заданих фразеологізмів
Підвищення медіаграмотності	Критичний аналіз ролі фразеологізмів у формуванні наративів і громадської думки	Дебати й есе на теми впливу фразеологізмів у заголовках і соцмережах

Таким чином, інтеграція сучасних лексико-семантичних одиниць, які зустрічаються у англомовних ЗМІ та соціальних мережах, в навчанні англійської мови старшокласників підвищує рівень їх лексичної та фразеологічної компетентності. Це досягається через використання лексики в автентичному контексті, розвиток здатності розуміти текст у контексті, вміння інтерпретувати переносні значення, формування умінь усного та письмового використання мови, а також розвиток медіаграмотності та критичного мислення.

Питання про місце та значення граматики в системі викладання іноземних мов залишається актуальним у сучасній лінгвістиці. Довгий час граматичні правила вивчалися як самостійна дисципліна, а основи оволодіння мовою будувалися за зразком латинської мови. До сфери граматики традиційно включали морфологію, фонетику, орфографію, а також окремі аспекти лексикології, фразеології та стилістики.

Сучасні дослідники Л. Пироженко та О. Пометун вбачають граматику як невід'ємну та ключову складову навчання іноземної мови старшокласників. Незважаючи на різноманітність підходів до її ролі, домінуючим є комунікативний. Згідно з цим підходом, вивчення граматики має бути спрямоване на практичне оволодіння іноземною мовою як засобом спілкування. Тобто, робота над граматичним аспектом повинна бути інтегрована в розв'язання практичних завдань навчання [55].

Головним завданням вивчення граматики є розвиток граматичних навичок – однієї з найважливіших складових мовленнєвих умінь: говоріння, аудіювання, читання та письма. Формування стійкої, автоматизованої та гнучкої граматичної навички дає можливість учням старшої школи ефективно сприймати та виробляти автентичні тексти, зокрема, тексти сучасних англомовних ЗМІ [10].

Грамматична компетенція означає володіння здатністю інтерпретувати та формулювати певні смислові конструкції, структурування їх у вигляді

граматично правильних фраз і речень. Це якісно відрізняється від простого механічного повторення наявних мовних зразків.

I. Тригуб виділяє наступні складові граматичної компетентності:

- граматичні навички: репродуктивні граматичні навички (навички письма й говоріння), рецептивні навички (навички читання й аудіювання);
- граматичні знання;
- граматична усвідомленість [68].

Граматична навичка характеризується такими ознаками:

- автоматизованість: здатність застосовувати граматичні правила без свідомого зусилля;
- гнучкість: можливість адаптувати граматичні структури до різних контекстів та ситуацій спілкування;
- стійкість: збереження навичок з часом та їхнє стійке застосування [68].

Формування граматичної навички відбувається поетапно.

Операції, що складають граматичну навичку, можна розділити на дві основні групи:

1. Розвиток рецептивних граматичних навичок:

- сприйняття граматичних структур: усвідомлення звуків або письмових образів граматичних конструкцій;
- розрізнення граматичних форм: здатність відрізнити різні форми слів і їх ролі в реченні;
- встановлення зв'язку між граматичними формами та їх значенням: усвідомлення взаємозв'язку між граматичною формою та її семантичним змістом [70].

2. Розвиток репродуктивних граматичних навичок:

- вибір граматичної структури, що підходить для мовленнєвої ситуації: вміння підібрати правильну граматичну конструкцію в залежності від контексту;
- формування граматичної структури за правилами: дотримання морфологічних і синтаксичних норм при створенні речень;

- використання в мовленні: застосування отриманих граматичних знань у процесі комунікації [70].

Грамматична навичка має такі особливості: автоматизація, гнучкість, стабільність та поступове розвиток.

Операції, що входять до складу граматичної навички, включають:

1. Для розвитку рецептивних граматичних навичок: сприйняття граматичних форм (в усній або письмовій формі); розпізнавання граматичних категорій; зв'язування граматичних форм з їх значенням [10].
2. Для розвитку репродуктивних граматичних навичок: вибір граматичної форми, що підходить до контексту спілкування; створення граматичної структури відповідно до мовних норм (врахування морфології та синтаксису); використання обраної граматичної структури у мовленні [10].

Мова засобів масової інформації, зокрема аналітичні статті, офіційні прес-релізи та новини, має велику кількість складних, хоча і звичних, граматичних явищ. Ці явища важливі для спілкування в академічній та професійній сферах.

Одним із таких явищ є пасивний стан. Пасивний стан в англійській мові сьогодні виступає як важливий навчальний ресурс для учнів 10-11 класів, адже в ньому поєднані частота використання, стилістична вираженість та можливість розвитку критичного мислення і медіаграмотності [44].

У новинах і аналітичних текстах пасивні конструкції є значущими для офіційного стилю: журналісти спеціально використовують фрази на зразок “The agreement was signed,” “The report has been released,” “The new law is expected to take effect next month,” “Several people were injured,” “The data has been confirmed by officials”, щоб привернути увагу читача до події чи її наслідків, а не до дій виконавців. Такий формат подачі інформації створює враження об'єктивності та нейтральності, тому пасив може слугувати відмінним матеріалом для навчання учнів функціональної ролі граматики в

реальному використанні мови. У матеріалах про політику він підкреслює офіційність (“The statement was issued by the Ministry”), у кримінальних новинах - зафіксує факт злочину без уточнення виконавця (“A suspect was arrested”), а в економічних оглядах - узагальнює дії (“Inflation rates are being monitored closely”) [59].

З навчальної точки зору, пасивні структури в медіа корисні, оскільки дозволяють організовувати різні види роботи: від розпізнавання та аналізу до перетворення і створення власних висловлювань. Учні можуть визначати випадки, коли агент навмисно закритий, наприклад у реченнях “Помилки були вчинені” або “Кошти були перенаправлені без пояснень”, що розвиває критичні навички читання та допомагає зрозуміти, як медіа можуть впливати на сприйняття подій і уникати відповідальності конкретних осіб. Перетворення активних речень у пасивні (Officials confirmed the results” → “The results were confirmed”) та навпаки (“The project was delayed” → “The company delayed the project”) покращує граматичні навички і розвиває здатність змінювати акцент висловлення залежно від комунікативної задачі[78].

Подібні вправи допомагають учням усвідомити, чому в медіа пасив часто є не лише граматичною формою, а й інструментом для стилістичної та смислової маніпуляції.

Однією з ключових граматичних і стилістичних особливостей сучасного англomовного медіадискурсу є номіналізація. Вона має значну дидактичну цінність під час вивчення англійської мови учнями 10–11 класів. Номіналізація полягає у переході дії або процесу, які описуються дієсловом або прикметником, у іменник або іменникову конструкцію. У публіцистичних текстах цей прийом використовується для отримання стислості, формальності, щільності інформації та компактності будову тексту, що є типовою ознакою новин та аналітичних статей. Одна з основних ролей номіналізації в медіатекстах - це стискати інформацію[27].

Вона дозволяє злити кілька ідей в один іменниковий блок. Це особливо помітно в заголовках, де важливо зберігати місце і писати чітко: «Inflation rise triggers market concerns», «Climate change impact debated», «Budget cuts discussion postponed». Номіналізовані структури роблять текст більш стислим, дозволяючи журналістам викладати складні зв'язки в коротшому вигляді. Вони допомагають зробити текст більш формальним і нейтральним, що підкреслює об'єктивність[33].

Для старшокласників номіналізація важлива не тільки як особливість мови, але й як інструмент для розвитку мовленнєвих умінь.

Наприклад, вони вчаться перетворювати дії в іменники: “to negotiate → negotiation,” “to analyze → analysis,” “to approve → approval,” “to expand → expansion.” Робота з такими парами покращує навички словотворення, збагачує словник і допомагає зрозуміти, як будується формальний англomовний текст. Також учні вчаться розпізнавати, коли номіналізація ускладнює розуміння, наприклад, в складних аналітичних текстах: “The implementation of the regulation concerning the optimization of resource allocation...” і навчитися діяти з нею, щоб приховати діяча або зробити текст більш загальним [10].

З методичної точки зору, робота з номіналізацією відкриває нові можливості для різних типів навчальних завдань, які відображено у табл.1.3.

Типи завдань для роботи з номіналізацією

Тип завдання	Методичний зміст	Приклад діяльності	Зразок
Трансформаційні завдання	Формування навичок перетворення дієслівних конструкцій на іменникові (номіналізації) та навпаки	Учні переписують речення, замінюючи дієслівну дію іменниковою формою	<i>The committee failed to respond to the accusation → The committee's failure to respond to the accusation</i>
Аналітичні завдання	Розвиток уміння розпізнавати номіналізації та визначати їхню функцію в тексті	Учні аналізують фрагмент новинної статті та визначають, які номіналізації створюють ефект об'єктивності	Визначення слів на зразок <i>investigation, refusal, agreement, escalation</i>
Стилістичні завдання	Порівняння різних способів подачі інформації: формального (з номіналізаціями) та неформального (дієслівні речення)	Учні трансформують формальний фрагмент у більш розмовний або навпаки	<i>There was an escalation of conflict → The conflict escalated</i>
Творчі завдання	Розвиток уміння створювати власні медіатексти з використанням номіналізацій для досягнення лаконічності, офіційності чи об'єктивності	Створення короткої новинної замітки або аналітичного абзацу, де учні свідомо вживають номіналізації	Використання іменників типу <i>announcement, approval, criticism, violation</i> у власному тексті

Модальність у сучасних англomовних медіа — це важливий мовний інтерфейс, який дозволяє висловлювати думку, оцінювати події, вказувати на рівень впевненості, ймовірності, необхідності або можливості. У медіатекстах

модальність не тільки передає факти, але й допомагає формувати їх інтерпретацію, створити емоційний ефект, вплинути на читача. Тому вона має важливе значення у навчанні англійської мови учнів 10–11 класів. У новинах модальні дієслова часто вказують на ступінь достовірності або перевірки інформації. Наприклад, конструкції *may*, *might*, *could* показують припущення або невпевненість, що є особливістю поваги до читача: *The incident may have been caused by a technical failure*[19].

У аналітичних текстах модальність допомагає авторам висловлювати позицію, стверджувати аргументи або вказувати на ступінь обов'язковості: *Governments must take urgent action to address climate change*, де *must* виражає високу категоричність.

У публіцистичних текстах модальні маркери допомагають авторам виразити думку: *This policy should encourage further investment*, де *should* вказує на рекомендацію або очікування. У навчальному процесі робота з модальністю дозволяє учням розуміти ступінь достовірності, визначати приховане ставлення автора, будувати власні думки з різним рівнем впевненості та правильно використовувати нюанси значень. Учні аналізують текст, порівнюють, наприклад, речення *The results could indicate a trend* і *The results indicate a trend*, щоб зрозуміти, як модальні дієслова впливають на тон і зміст[54].

Такі вправи розвивають критичне мислення, медіаграмотність, адже модальність — це один із ключових інструментів впливу на читача.

1.3. Педагогічний досвід учителів щодо застосування мовних засобів англійської мови мас-медіа в освітньому процесі

Сьогодні перед вчителем англійської мови постає нелегке питання: як зробити, щоб урок був цікавим для учнів, щоб розкрити їх творчий потенціал особистості, поставив її в ситуацію самостійного пошуку, сприяв розширенню кругозору, забезпечив використання знань з інших предметів на практиці. Цього можна досягти лише за умови, якщо вчитель знаходить оригінальні,

нестандартні шляхи навчання іноземної мови.

Одне з завдань сучасного вчителя - не передавати знання учням готовими, а створити умови, які допоможуть їм розвинути здатність і бажання самостійно навчатися. Роль іноземної мови полягає в тому, щоб навчити учня правильно спілкуватися іншою мовою, тобто зрозуміти, як та використовувати для зв'язку з іншими людьми. Ніколаєва С.Ю. підкреслює, що «іншомовна комунікативна компетентність - це здатність учнів використовувати набуті знання, навички та вміння з іноземної мови для вирішення практичних і теоретичних завдань з життєвого досвіду. Головне - вміти отримувати знання не пасивно, а активно (у реальному часі), тобто зусиллями, і вміти застосовувати ці знання у повсякденному житті, як у межах, так і за межами навчання»[44].

Мовлення - це дуже важлива проблема. Насамперед, воно є способом спілкування в житті людини. Поняття, як це відбувається, потрібно зрозуміти педагогу, щоб допомогти учню навчитися ефективно. Крім того, мовлення - це вид діяльності, а саме одна з форм людської активності. Також важливо зрозуміти, що під час говоріння створюється результат - висловлювання. Згідно з Іваненко Р.М.: «Як процес (діяльність), так і як результат говоріння має певні ознаки (характеристики, параметри), які є напрямком для навчання, оскільки вони показують, які умови потрібно створити для розвитку мовлення, а також є критеріями оцінки його результатів»[48].

Розвиток здатності до спілкування іноземною мовою – це досягнення певного рівня готовності і здатності вести діалог. Комунікативна компетентність – це здатність висловлювати думки, використовуючи мову, на основі знань і навичок, що включають фонетичні, лексичні, граматичні, соціальні та країнознавчі аспекти. Для досягнення результату важливо застосовувати методи, які дають можливість практикувати мовлення, наприклад, ігрові та інтерактивні прийоми[43].

Звертаючись до “Навчальні програми з іноземних мов1 для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим

вивченням іноземних мов 10 – 11 класи” , провідним засобом реалізації зазначених цілей навчання є компетентнісний підхід до організації навчання у загальноосвітній школі на основі ключових компетентностей як результату навчання[50]. У сучасній освіті дедалі більш актуальним стає використання англомовних мас-медіа для розвитку ключових мовних компетентностей учнів: говоріння, аудіювання, читання та письма, а також лінгвокультурної компетентності. Невід'ємною складовою такого переліку компетентностей саме для розвитку медіаграмотності та залучення учнів до іншомовної діяльності є *інформаційно-цифрова компетентність*, яка включає в себе такі уміння:

- вивчати іноземну мову з використанням спеціальних програмних засобів, ігор, соціальних мереж;
- створювати інформаційні об'єкти іноземними мовами;
- спілкуватися іноземною мовою з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ);
- застосовувати ІКТ для пошуку, обробки, аналізу та підготовки інформації відповідно до поставлених завдань[50].

Застосування медійних матеріалів в освітньому процесі забезпечує урізноманітнення завдань та форм подання інформації, пов'язаної з англійською мовою.

Відомі українські дослідники Водолазька Т.В., Курмишева Н.І, Устименко Т.А.[13] у своїх наукових статтях обговорювали питання використання медіа-матеріалів (мас-медіа) у навчанні одиниць англійської експресії на старшому етапі середньої освіти. Новітня цифрова доба зі своїми можливостями дає змогу існувати людині у відповідності з вимогами сучасності. З цього виходить, що учні старшого віку не мотивують себе до систематичної роботи, якщо вони не взаємодіють з певними видами технологій, програм та інтернет-ресурсів. Учень краще засвоює матеріал коли є активним суб'єктом пізнання. Таким чином, вчитель може використовувати матеріали ЗМІ на уроках англійської мови як спосіб заохочення та підвищення

мотивації учнів. Вибір типів медіа є ключовим аспектом підготовки вчителя до уроку. Від цього залежать як види застосовуваних вправ, так і загальна форма заняття [24].

Як зазначають Сінді Шейбе та Фейз Рогоу, при підготовці до уроку бажано використовувати різноманітні документи:

- сучасні та історичні;
- з високим та низьким рівнем технологічності;
- масові та альтернативні;
- комерційні та незалежні;
- професійні та любительські[72].

Варто враховувати, щоб у поурочному плані вказувати медіаосвітні цілі. Так, у ньому наводяться цілі з англійської мови та одночасно цілі роботи з медіа текстом. Це допомагає вчителю краще зрозуміти, чого потрібно досягти на уроці, та розширити реальні можливості навчання.

Важливо також представляти різні медіа жанри (наприклад, документальний фільм і драма, теленовини, аналітика, docu-drama, реаліті-програми) та форми (аудіо, текст, відео).

Використовуючи інтернет-ресурси, педагоги можуть знайти широкий спектр матеріалів для викладання медіаграмотності. До них належать плани уроків, відео- та аудіоматеріали, сайти новин, блоги та відеоблоги(Див.Додаток А).

Наприклад, австралійський сайт «Медіа Освіта» (MediaEducation) надає безкоштовні збірки новин та матеріалів на глобальні теми, а також вправи, доступ до яких відкривається після реєстрації [85].

В США медіаграмотність викладається як окремий предмет або інтегрується в інші навчальні дисципліни . Університет Роуд Айленда має школу зв'язку та засобів масової інформації, а також сайт «Лабораторія медіаосвіти» (MediaEducationLab)[93], де розміщено різноманітні матеріали з історії та правил функціонування сучасних форм контенту. Національна освітня асоціація Вашингтону, округ Колумбія, пропонує корисні матеріали з

різних предметних областей, зокрема з країнознавства, охорони здоров'я та самої медіаграмотності. Сайт «Діяльність щодо медіаосвіти» (Action 4 MediaEducation) [81] надає поради щодо впровадження медіаосвіти та посилання на різноманітні ресурси, сайт Teach-Nology містить багато цікавих ідей і конкретних планів уроків, які допомагають вчителю навчити учнів іноземній культурі і традицій.

Для вчителя англійської мови, який організовує дистанційне або змішане навчання, можуть бути корисними такі безплатні додатки та ресурси:

1. FluentU — тут є різноманітні матеріали, які дозволяють максимально наблизитися до мовного середовища (відео, фільми, серіали в оригіналі)[82].

2. Memrise — інтелектуальна технологія навчання, що містить 20 000 відео з носіями мови та чат-боти [89].

3. Learn American English Online! — сайт призначений для покращення вашого рівня граматики та словникового запасу, підходить як новачкам, так і більш вправним у вивченні мови. На головній сторінці потрібно обрати рівень, який сподобається. Для початківців пропонуються рівні blue та red. Особливість та, можливо, недолік сайту в тому, що він не має україномовної адаптації, тому доведеться користуватися англійською мовою [88].

4. LinguaLeo — цікавий та просий сервіс, який допоможе навчатися граючись [4].

Підґрунтям до керування мотиваційними процесами у сучасній методиці навчання іноземних мов у профільних класах є навчальні стратегії та прийоми, які надалі використовуються в практичній діяльності (особливо в груповій) та розвивають процес обміну вміннями та навичками. Медіа матеріали є доречним та цікавим джерелом для вивчення фразеологічних одиниць (ФО). Учні можуть бачити їх в контексті, в якому її вживають носії мови. До того ж, медіа-матеріали допомагають учням розширити свій словниковий запас і поглибити загальне розуміння англійської мови [29].

Під час планування уроку із застосуванням матеріалів ЗМІ слід добирати матеріали у відповідності з віковими та психологічними особливостями, інтересами та уподобаннями учнів, рівню їхніх знань, сформованих умінь та навичок. Важливо знайти спільну тему, яка буде цікава всьому учнівському колективу, спільно для хлопців і дівчат, так як учні профільних класів вже є на етапі формування особистості і відтак мають своє коло зацікавлень або тільки перебувають у процесі пошуку[8].

На цьому етапі вчитель може проаналізувати рівень інтересу учнів до загальної теми заняття й надалі підібрати медіа-матеріали, що будуть якнайкраще доповнювати його. До прикладу, це можуть бути матеріали на психологічні та соціальні теми (навчання, відносини, дружба, стосунки з батьками), або ті, що пов'язані з творчістю, саморозвитком, наукою та медіа, фінансовою грамотністю, блогінгом, тобто те, що найбільше цікавить сучасних учнів профільних класів. Використовуючи медіа-матеріали для вивчення фразеологічних одиниць, важливо враховувати їхні особливості. Медіаматеріали можуть бути дуже складними для розуміння, тому їх слід підбирати відповідно до рівня володіння англійською мовою учнів [30]. Крім того, важливо забезпечити учнів необхідними лінгвістичними знаннями для розуміння медіаматеріалів.

Структура заняття з використанням медіаматеріалів має відповідати його типу, меті, завданням і цілям й у подальшому проводитись за чітко побудованою методикою з урахуванням принципів дотримання дидактичних норм. Використання матеріалів ЗМІ формують та розвивають в учнів профільних класів як галузеву соціокультурну так і загальні компетенції. Варто зазначити, що наразі такі завдання як переказ або переклад статей учням не актуальні, позаяк вони зацікавлені в інтерактивних парних та / або групових видах діяльності (обговорення, рольові ігри, колективні дискусії, брифінги, мозковий штурм, круглий стіл, презентації тощо) [44].

Сприйняття та засвоєння фразеологічних одиниць може відбуватись під час перегляду відео та/або прослуховування аудіоматеріалу. Учні можуть

побачити фразеологізми “в дії” та почути, як її використовують носії мови. Наприклад, учні мають подивитися новини чи музичні відео та переглянувши їх, зафіксувати та з’ясувати разом з вчителем, що означає фразеологізм і контекст, у якому вони використовуються [36].

При прочитанні газетних чи журнальних статей, споріднених до учнівських інтересів, учні не лише візуально сприймають текстовий матеріал, де зустрічаються фразеологічні одиниці, а також розширюють свою лінгвокультурну компетенцію. Таким чином, учні сприймають фразеологічні одиниці в лінгвістичному контексті, тематично близькому до їх власного життя. Опрацювання газетних та журнальних статей передбачає спільну роботу вчителя та учнівської аудиторії [79].

Спочатку учні самостійно читають запропоновані матеріали, які були відібрані вчителем відповідно до рівня володіння мовою та тематикою заняття. На наступному етапі учні разом з вчителем встановлюють фразеологічні одиниці, які було використано автором, опрацьовують та аналізують лінгвістичне оточення фразеологічної одиниці, встановлюють роль фразеологічної одиниці у текстотворенні. Перегляд телешоу та кінофільмів, з одного боку, є більш привабливим та цікавим матеріалом для сприйняття учнів, а з другого боку, вимагає додаткових зусиль від учнів під час зорового та аудіального сприйняття. Алгоритм відпрацювання дуже схожий на роботу з друкованими мас-медійними матеріалами, адже на першому етапі вимагає самостійного опрацювання відеоматеріалу учнем, а на наступному передбачає колективну роботу під керівництвом вчителя. Отже, використання медіаматеріалів у навчанні англійської мови може зробити предмет цікавішим та ефективнішим[5].

Ці матеріали дозволяють учням побачити фразеологічні одиниці в реальному контексті, а також покращити розуміння англійської мови в цілому. Для успішного використання медіа ресурсів в освітньому процесі, необхідно обирати матеріали, які відповідають конкретним навчальним цілям, а також враховувати методичні рекомендації для ефективного

використання на уроках англійської мови [8]. Використання матеріалів ЗМІ в навчанні є обґрунтованим та корисним, оскільки допомагає організувати цікавий та мотивуючий навчальний процес, розвиває мовні уміння та сприяє формуванню медіаграмотності учнів. Такий підхід може бути корисним для вчителів англійської мови на профільному етапі навчання та сприяти покращенню якості освітнього процесу.

У сучасному глобалізованому світі володіння іноземними мовами є не просто перевагою, а часто необхідною умовою для успішної комунікації та професійного розвитку. Серед різноманіття мовних одиниць, які вивчаються в процесі опанування іноземної мови, особливе місце посідає граматична лексика, зокрема фразові дієслова й ідіоми. Ці лексичні одиниці становлять значний виклик для учнів через непрозорість значення, яке не може бути виведене з окремих компонентів[91]. Наприклад, фразове дієслово «put up» може мати абсолютно різні значення залежно від контексту, від «підняти» до «миритися з чимось», а ідіома «kick the bucket» означає «померти», не маючи жодного стосунку до відра чи удару. Така специфіка створює значне когнітивне навантаження на учнів, що призводить до труднощів у запам'ятовуванні, правільному вживанні та, як наслідок, уповільнює процес вільного володіння мовою.

Ідіоматичні вирази є невід'ємною частиною живого мовлення, додаючи йому яскравості, образності й автентичності. Однак для тих, хто вивчає мову, їх засвоєння часто стає перешкодою в досягненні високого рівня мовної компетенції та вільного спілкування. Це зумовлено не лише семантичною непрозорістю, а й культурною специфікою, що часто лежить в основі ідіом[37].

Відповідно до навчальної програми з іноземних мов, для реалізації основних цілей навчання англійської мови в старшій школі використовується компетентнісний підхід. Одним із основних компетентностей, які входять до складу компетентнісного підходу та відповідають умовам стрімкого розвитку інформаційних технологій є інформаційно-цифрова компетентність учнів, до

компонентів якої при вивченні саме граматики англійської мови можна віднести:

- вміння вивчати англійську мову з використанням ігор та програмних засобів,

- вміння застосовувати інформаційно–комунікаційні технології для пошуку, аналізу, обробки та підготовки інформації для виконання поставлених завдань формування граматичної компетентності учнів старших класів ЗЗСО [50]. Враховуючи той факт, що учні старших класів ЗЗСО протягом 10–11 класів повторюють та поглиблюють вже набуті знання з тем граматики, що вивчалися в 5–9 класах, то інформація, яку треба знайти учням, для них не буде новою.

Тому, з метою урізноманітнити уроки та зробити їх більш технологічними, продуктивними й цікавими для сприйняття учнями, вчитель при побудові плану уроку може запропонувати учням старших класів ЗЗСО знайти інформацію у відкритих джерелах, що стосується теми граматики та врахувати отриману від учнів інформацію (з урахуванням уподобань учнів щодо формату надання інформації) в плані уроку та відповідно в мультимедійній презентації (яка побудована за планом уроку) .

Вчитель може отримати інформацію від учнів наступним чином:

- 1) провести опитування серед учнів за допомогою Google форми з наданням переліку посилань на відкриті джерела мультимедійних навчальних засобів, що були знайдені вчителем, з наданням можливості учням вказати свої посилання на відкриті джерела мультимедійних навчальних засобів та переліку параметрів, на які треба звернути увагу вчителю при пошуку інших відкриті джерела мультимедійних навчальних засобів, що стосуються наступних тем граматики англійської мови[67];

- 2) виконання учнями проектних робіт в розрізі типу пошукової інформації з дотриманням вимог, наданих вчителем. Google форму доречно використовувати вчителю для незнайомого йому класу, а проектні роботи –

для класу, з яким вчитель вже добре знайомий і володіє інформацією про рівень знань англійської мови учнів старшого класу ЗЗСО[90].

При цьому проектні роботи повинні виконуватися учнями з високим рівнем знань для повної впевненості вчителя у виконанні учнями проектних робіт. Рекомендується в Google форми для здійснення опитування учнів старших класів ЗЗСО надавати наступну інформацію[60]:

- посилання на відкриті джерела мультимедійних засобів навчання в форматі тексту: текст у вигляді схем і таблиць, текст з виділенням основних моментів граматики шрифтом іншого кольору, наявність в тексті зображень до прикладів[60];

- посилання на відкриті джерела мультимедійних засобів навчання в форматі відео: викладання теми граматики у відео–уроці англійською чи українською мовами, наявність відображення доповідача і вимоги до доповідача (вік, темп говоріння, настрій) або пояснення інформації доповідачем поза кадром, відео у вигляді слайд–шоу без доповідача[69];

- посилання на практичні вправи: вправи до теоретичного матеріалу у вигляді роздаткового матеріалу, вправи із заповненням пропусків в тексті або вибором правильного слова з переліку, наявність перевірки всієї вправи або перевірки кожного речення окремо;

- посилання на інтерактивні ігри: поєднання частин речення, побудова правильного порядку речення з вибором слів, вибір правильного слова, усна підстановка слова, доповнення речення своїм варіантом відповіді)[45];

- переваги в інтерфейсі інформації в текстовому форматі (розмір тексту; наповненість тексту схемами, діаграмами, таблицями, кольорами, зображеннями)[74];

- переваги в форматі відео–уроку: довжина відео–уроку, інформаційна наповненість уроку схемами та прикладами (у вигляді тексту чи фрагментів з фільмів/мультфільмів), варіант надання інформації (інтерактивна дошка, презентація, шкільна дошка)[9];

- переваги в форматі інтерактивних ігор: гра–лото, гра–підстановка, гра– вгадування, гра–побудова речення, гра–з’єднання частин речення, гра– доповнення речення, наявність аніме, кольоровий та звуковий супровід гри[21].

Учням старших класів ЗЗСО можна запропонувати виконання проектних робіт в групах:

1 група – пошук та систематизація текстової інформації за темою граматики з дотриманням наступних вимог: доступність інформації, невеликий обсяг, наявність схем/діаграм/таблиць, застосування яскравих кольорів для виділення частин слова, на які необхідно звернути увагу за темою граматики, бажана наявність практичних вправ після теоретичного матеріалу з можливістю самоперевірки;

2 група – пошук та систематизація відео файлів у вигляді відео–уроку або слайд–шоу презентації, обов’язкова наявність пояснення змісту відео, наявність в відео фрагментів з фільмів чи мультфільмів, наявність схем та чіткого тексту з виділеними фрагментами тексту іншого кольору;

3 група – пошук інтерактивних ігор: у вигляді роздаткового матеріалу з можливістю самоперевірки (не більше 20 речень), наявність яскравого тексту та аніме або малюнків, наявність ігор різного формату (гра–лото, гра– підстановка, гра–вгадування, гра–побудова речення, гра–з’єднання частин речення, гра–доповнення речення), звуковий супровід гри. Вчителю доречно надавати опитування у вигляді Google форми та завдання з проектної роботи заздалегідь (на вихідні дні), щоб учні встигли підготувати інформацію та надіслати вчителю за день до проведення ним уроку[71].

Таким чином вчитель встигне підготуватися до уроку з урахуванням отриманої від учнів інформації:

- включити інформацію за результатами опитування чи проектної роботи до складу мультимедійної презентації;

- розрахувати час на перегляд проектних робіт (якщо такі застосовувалися) або мультимедійних навчальних ресурсів, вибраних учнями;

- перепроверити повноту інформації, що надана в мультимедійних навчальних ресурсах та підготуватися до додаткового роз'яснення учням теми граматики, якщо у когось виникнуть питання з розумінням теми граматики англійської мови з відкритих джерел;

- розподілити теоретичний матеріал та практичний матеріал між уроком засвоєння знань та уроком перевірки знань з визначенням часу застосування теоретичного та практичного матеріалу на кожному з уроків[44].

На підставі отриманих від учнів старшої школи ЗЗСО, після проведення аналізу отриманої інформації та планування порядку застосування отриманої від учнів інформації, вчитель паралельно складає план уроку (із зазначенням слайду презентації, яка використовується на певному етапі уроку) та мультимедійну презентацію.

Жилкіна Є. вважає, що мультимедійну презентацію рекомендується формувати за наступним порядком:

- відео–урок – для активації учнів старших класів ЗЗСО в роботу (представляє або вчитель, або учень, що зробив проектну роботу даного типу);

- теоретичний матеріал з підручника; - теоретичний матеріал з відкритих джерел в текстовому форматі (представляє або вчитель, або учень, що зробив проектну роботу даного типу);

- практичні вправи з підручника (не більше 2–х вправ); - посилання на інтерактивні ігри для уроку засвоєння нових знань, що вимагають мають мало часу на виконання (ігри на підстановку чи вгадування слова) (не більше 2–х ігор) (учень, що знайшов посилання на інтерактивні ігри, пояснює правило виконання гри);

- посилання на інтерактивні ігри для уроку перевірки отриманих знань, що вимагають багато часу на виконання (ігри на побудову речення, поєднання частин речення, доповнення речення);

- посилання на інтерактивні ігри для виконання домашнього завдання у вигляді роздаткового матеріалу з можливістю самоперевірки (застосовується після уроку засвоєння знань);

-заключне домашнє завдання у вигляді есе з використанням елементів засвоєної теми граматики (рекомендується застосовувати для учнів з високим та середнім рівнем знань англійської мови), або посилання на Google форму (містить завдання з підручника: Student's Book і Workbook);

- список літератури з переліком всіх посилань, які були використані як в презентації, так і в проектних роботах. Для ефективного використання слайдів мультимедійної презентації, на уроці засвоєння знань рекомендується застосовувати всі слайди, окрім слайду з посиланнями, що плануються застосовувати на уроці перевірки отриманих знань, а на уроці перевірки знань

– слайди, що містять інформацію з теми граматики у вигляді схем/діаграм/таблиць та слайди з посиланням на інтерактивні ігри, домашнє завдання та список використаної літератури, а також додавати до певних слайдів нотатки доповідача (щоб вчитель міг згадати про моменти слайду, які він хотів додатково оговорити з учнями)[25].

Отже, використання англomовних мультимедійних засобів для розвитку мовленнєвих компетентностей учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів є ефективнішим, якщо дотримуються два ключові принципи:

1. По-перше, важливо забезпечити попереднє ознайомлення учнів з матеріалами. Наприклад, можна надати посилання на мультимедійну презентацію на Google Диску заздалегідь. Це підвищує інтерес та готовність учнів до сприйняття нової інформації.

2. По-друге, педагог має застосовувати гнучкий диференційований підхід до вибору мультимедійних засобів, враховуючи настрій та активність учнів. Для пасивнішої аудиторії доцільно використовувати динамічні та яскраві засоби, такі як відео, ігри, інтерактивні схеми. Активні учні можуть зосередитися на текстових файлах та завданнях із підручника.

Таким чином, вчитель, моделюючи темп та зміст уроку відповідно до рівня готовності класу, сприяє максимальній ефективності навчального процесу.

Висновки до розділу I

Проведений теоретичний аналіз показав, що сучасні медіа відіграють важливу роль у розвитку іншомовної комунікативної компетентності учнів старших класів. Використання друкованих, аудіовізуальних та цифрових медіаресурсів створює природне мовне середовище, сприяє розвитку когнітивних процесів, навичок аудіювання, говоріння, читання та збагачує словниковий запас. Структуроване використання відеоматеріалів допомагає ефективно формувати вміння розуміти медіатекст і підтримує інтерес учнів до навчання.

Сучасні англomовні мас-медіа є динамічним середовищем, де активно розвивається словниковий склад англійської мови. Там виникають нові слова, закріплюються нові фрази, що відображають зміни в суспільстві, культурі та технологіях. Події, що відбуваються в медіа, змушують формувати нові форми виразу, змінювати структуру тексту, призводити до зростання ролі зображень та змінювати спосіб комунікації.

Воно відображає тенденції у суспільстві, допомагає уточнювати терміни, виконує функції виразу, емоційності та стилю в медійному дискурсі. Воно виникає й через відповідні механізми мови, й через вплив зовнішнього світу. З точки зору навчання, змовні засоби в медіа мають великий потенціал для навчання старшокласників. Вони допомагають формувати сучасну лексичну та фразеологічну компетентність, розвивати навички читання, вміння розуміти опірні значення, аналізувати інтереси автора, та виявляти неблагонадійні елементи медіа. Використання автентичного медіа для навчання підвищує інтерес до мови, робить знання про суспільство актуальними, та формують навички розуміння медіа, які є важливою частиною мовної комунікації.

Узагальнення наукових джерел показало, що медіаосвіта є ефективним способом покращення навчання англійської мови, оскільки

поєднує навчальну, виховну та розвивальну функції, стимулює інтерес до предмета та відповідає потребам сучасного інформаційного суспільства. Ефективність використання медіа залежить від підготовки вчителя та вибору ресурсів, що відповідає навчальним цілям.

РОЗДІЛ 2. ТЕХНОЛОГІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ З ВИКОРИСТАННЯ МОВНИХ ЗАСОБІВ МАС-МЕДІА У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

2.1 Розроблення технології навчання з використанням мовних засобів англomовних мас-медіа учнів 10-11 класів ЗЗСО.

Термін «технологія навчання» описує сукупність методів, якими користується вчитель для організації своєї роботи, щоб досягти поставлених на уроці завдань найефективнішим способом, за найменший можливий час. Цей термін поширився в літературі на початку 60-х років ХХ століття, особливо після розвитку програмованого навчання, і спочатку використовувався для позначення навчання, яке використовує технічні засоби. У 70-і роки термін набув більш широкого значення: він став використовуватися як для опису навчання з використанням технічних засобів, так і для позначення раціонально організованого навчання загалом[55]. Тож у понятті «технологія навчання» вже включаються всі основні питання методики, які стосуються поліпшення самого навчального процесу та збільшення його ефективності та якості організації.

У наші дні виникла різниця між двома складовими термінами: технології навчання (Technology of Teaching) і технології у навчанні (Technology in Teaching). Перший термін використовується для опису способів наукової організації роботи вчителя, якими досягається найефективніший результат у навчальному процесі. Другий термін стосується використання технічних засобів під час навчання [24].

Найважливішими характеристиками технологій навчання вважаються такі:

- а) результативність (високий рівень досягнення поставленої навчальної мети кожним учнем);
- б) економічність (за одиницю часу засвоюється великий обсяг

навчального матеріалу при найменшій витраті зусиль);

в) ергономічність (навчання відбувається в обстановці співпраці, позитивного емоційного мікроклімату, при відсутності перевантаження і перевтоми);

г) висока вмотивованість в оволодінні іноземної мови та культури, що сприяє підвищенню інтересу до уроків і дозволяє удосконалювати кращі особистісні якості учня, розкрити його резервні можливості[53].

Безперечно, медіаосвіта, інтегрована в шкільні предмети як гуманітарні, так і природничі, виконує функцію підготовки здобувачів освіти до життя в інформаційному суспільстві[42].

Матеріалом для медіаосвіти стають продукти засобів масової комунікації – преси, кінематографу, відео, телебачення, реклами, інтернету тощо, тобто медіатексти. Крім того, медіа використовуються як технічні засоби (наприклад, широкого розповсюдження отримав мультимедійний екран – актуальний засіб навчання, який містить текст, зображення, звук, анімацію). Але такого роду заняття потребують не тільки грошових витрат на закупівлю всіх новітніх технічних засобів, але й нових методологічних, методичних, інформаційних умінь від учителя, який повинен мати достатній рівень медіакомпетентності, тобто повинен уміти[66]:

1) змінювати структуру і зміст традиційних занять через уведення медійної інформації в освітній контекст уроку;

2) розробляти і впроваджувати технології навчання з використанням мультимедійного екрану, мультимедійних комп'ютерних систем;

3) володіти початками мультимедійної творчості (відеозйомка, power-point презентації тощо).

Учитель за допомогою медіаосвітніх технологій може побудувати урок в інтерактивному режимі, що сприятиме підготувати здобувачів освіти до критичного сприйняття інформації, її оцінювання, відбору, а також розвитку естетичних якостей особистості, її етичних поглядів і загалом духовному збагаченню.

Цілі застосування медіатехнологій на уроках іноземної мови:

- навчити здобувачів освіти сприймати іншомовні медіатексти різних форм, типів і жанрів;
- розвивати критичне мислення, уміння аналізувати медіатексти та оцінювати їх;
- формувати уміння здобувати, створювати, передавати та приймати медіатексти з використанням різноманітного технічного обладнання [74].

На думку Алексеєнко І. В., впровадження медіаосвітньої технології в урок іноземної мови може здійснюватися за такими етапами:

1. Репродуктивний етап, де передбачається переказ учнем медіатексту безпосередньо після його перегляду в класі або самостійно з метою передачі його змісту слухачам.
2. Асоціативний етап, на якому відбивається сприйняття медіатексту через особисті спогади, емоції, переживання.
3. Пояснювальний етап, де робиться акцент на складних для розуміння елементах медіатексту, що сприяє формуванню суджень про медіатекст загалом або про його частину.
4. Аналітичний етап, на якому аналізуються структура медіатексту, мовні, художні, візуальні, музичні, звукові тощо особливості, способи вираження інтенцій його авторів та точок зору слухачів, читачів, глядачів, критиків, дослідників та ін.
5. Класифікаційний етап, на якому визначається місце медіатексту в культурно-історичному, соціально-політичному, економічному, побутовому контекстах; аналізуються особливості його жанру, відповідність/невідповідність до етичних та естетичних норм.
6. Оцінний етап, де передбачається виявлення позитивних та/або негативних якостей медіатексту на підґрунті особистісних, моральних, естетичних, формальних критеріїв [1].

Отже, технологія навчання — це певний вибраний порядок прийомів навчання, якими користується вчитель під час уроку. Це наука про

обґрунтовану послідовність дій вчителя та учня, яка відповідає основним положенням того чи іншого методу навчання. Кожен метод навчання ІМіК має свою технологію: автори методу визначають основні прийоми навчання і їх послідовність у курсі або хоча б у межах одного уроку.

Однією з сучасних технологій навчання є використання сучасних засобів масової інформації під час опанування учнями знань. Використання медійних матеріалів у навчальному процесі дозволяє урізноманітнити завдання та форми подання інформації, пов'язаної з англійською мовою [21].

Теорія формування мовних навичок через ЗМІ підкреслює важливість поєднання різних методів навчання, таких як контекстуальне, проектне та проблемне. Усі ці підходи допомагають учням краще зрозуміти можливості мови у різних медійних середовищах, розвивають здатність критично мислити та аналізувати, що, в свою чергу, стимулює розвиток їх мовленнєвих здібностей[66] (Див. рис.2.1).

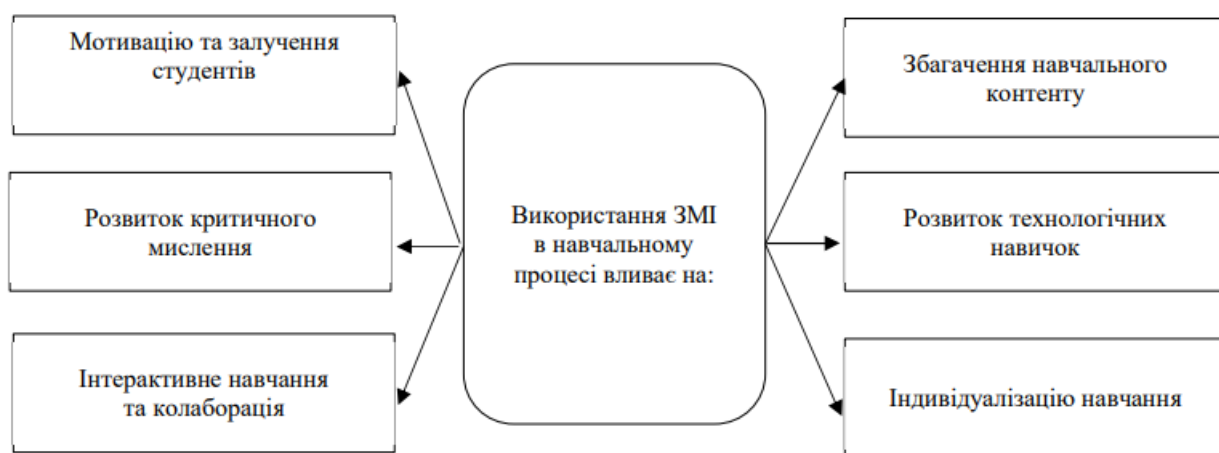

Рис. 2.1. Ефективність використання засобів ЗМІ у навчальному процесі

Ефективність використання ЗМІ в навчальному процесі залежить від правильного підходу до інтеграції медіа в навчальні стратегії.

ЗМІ, такі як телебачення, радіо, Інтернет, соціальні мережі та інші форми медійного змісту, є сильними інструментами для розвитку різних сторінок навчання і мають високу ефективність впливу.

Мультимедійні технології вважаються новим способом поширення

інформації та зв'язку. Вони мають свої особливості:

- модель зв'язку «багато – багатьом», завдяки якій користувачі отримують повну інформацію;
- інформація подається у формі гіпермедійного представлення;
- інтерактивність;
- значно більший обсяг інформації;
- немає обмежень поширення та отримання інформації через часові чи територіальні бар'єри;
- низька вартість зв'язку з аудиторією;
- висока швидкість поширення інформації;
- можливість[12].

ЗМІ є потужним інструментом для покращення навчання, тому що дозволяють використовувати різні медіа-формати, наприклад відео, аудіо, текст та інтернет-ресурси, що допомагає краще засвоювати інформацію.

Особливо це відчувається під час вивчення іноземних мов, особливо англійської, де ЗМІ можуть бути не тільки джерелом новин, але й засобом для практики мовлення, слухання, читання та письма. Використання ЗМІ в навчальному процесі не тільки розвиває навички мови, але й допомагає краще адаптуватися до змін у світі інформаційних технологій і медіа [4, с. 54].

Аналіз сучасних досліджень свідчить про вагомий вплив засобів масової інформації на формування мовленнєвих компетентностей здобувачів вищої освіти. Медіа відіграють ключову роль у розвитку іноземної комунікації, оскільки охоплюють усі види мовленнєвої діяльності — аудіювання, говоріння, читання та письмо. Інтеграція медіаматеріалів у навчальний процес сприяє глибшому засвоєнню мовного змісту, активізує пізнавальну діяльність студентів і забезпечує комплексне формування комунікативної компетентності, що є необхідним у контексті глобалізації та міжкультурної взаємодії[17].

У своїх дослідженнях І. О. Горошкін акцентує увагу на тому, що використання ситуаційних завдань, побудованих на медіа-контенті, сприяє

формуванню ключових компетентностей здобувачів вищої освіти, зокрема мовленнєвих. Завдяки інтерв'ю, новинним матеріалам та спеціалізованим програмам студенти мають змогу активно взаємодіяти з автентичним контентом, що підвищує ефективність навчання іноземної мови. Крім того, медіа-ресурси стимулюють критичне мислення, оскільки вимагають від студентів уміння аналізувати подану інформацію, порівнювати її з іншими джерелами та оцінювати її достовірність [16].

У роботі С. О. Кулешова «Використання VR-технологій у процесі викладання іноземної мови» підкреслюється, що сучасні цифрові інструменти, зокрема технології віртуальної реальності, створюють умови, максимально наближені до реального мовного середовища. Застосування мультимедійних та інтерактивних ресурсів дозволяє студентам працювати з автентичними матеріалами, що позитивно впливає на розвиток їхніх мовленнєвих навичок [34].

Дослідження Т. О. Рябокучми та А. Л. Горбаченка також підтверджують ефективність використання автентичних відеоматеріалів у процесі навчання іноземної мови. Такі ресурси сприяють розвитку навичок аудіювання та розуміння мовлення носіїв, а також забезпечують більше занурення студентів у культурні особливості іншомовного спілкування [62].

Формування мовних компетентностей за допомогою засобів масової інформації є невід'ємною частиною сучасного освітнього процесу, особливо у викладанні іноземної мови. Як викладач, я бачу, що цей підхід базується на важливих теоретичних засадах — зокрема поняттях комунікативної компетентності, медіаграмотності та взаємозв'язку мови з культурою. Комунікативна компетентність охоплює не лише знання мовних норм, а й уміння застосовувати їх у різних соціальних ситуаціях, що перетворює вивчення мови на живий, соціально орієнтований процес.

Вчитель може досягти освітніх цілей, поєднуючи інтерактивні технології та вправи, спрямовані на розвиток медіаграмотності учнів, з принципами компетентнісного підходу до навчання. Використовуючи

запропонований комплекс вправ за рівнями, який наведений нижче у таблиці, учні можуть покращити свої навички критичного мислення, набутти мовних та життєвих компетенцій, а також підвищити рівень володіння іноземними мовами [44]. Творча енергія та уява учнів стимулюються під час виконання проектів з метою отримання результатів самостійного дослідження за допомогою вчителя. Варто згадати загальні підходи — спостереження, порівняння, абстракцію, моделювання, формалізація, синтез, аналіз, оцінювання тощо — які використовуються в дослідницьких проектах для вирішення реальних проблем. Навчання через медіаосвітні вправи передбачає проходження низки етапів роботи, включаючи формулювання проблем, обговорення завдань, пошук рішень, упорядкування результатів, тестування та вдосконалення. Ці фази формують основу методології проектного навчання [24].

Таблиця 2.1

Шкала розвитку медіакомпетентності: від технічних засобів до герменевтичного аналізу

Рівень	Категорія/Фокус	Засоби та Дії
Рівень користувача	1.Практичні/Технічні Навички	• Використання технічних засобів для відтворення аудіо- та відеоконтенту. • Використання технічних засобів для пошуку інформації в Інтернеті або на цифровому носії. • Використання технічних засобів для створення власного медійного контенту

	2. Базове розуміння системи	• «Агентства медіа»: Аналіз системи функціонування, цілей, джерел інформації, які створюють і розповсюджують медіатексти. • «Категорії медіа»: Аналіз типів медіатекстів (за видами, жанрами тощо).«Технології медіа»: Аналіз технологічного процесу створення медіатекстів.
Рівень аналітика	3. Аналіз мови та форми	• «Мова медіа / media languages»: Аналіз аудіовізуальних засобів вираження, кодів та знаків, стилю (риторики, тропів, оцінної лексики). • Аналіз персонажів медіатекстів (характери, мотиви поведінки, ідейні орієнтації, дії персонажів, мовленнєві характеристики). • Іконографічний аналіз: Асоціативний аналіз зображень в медіатексті предметів, понять, символів .
	4. Критична оцінка та верифікація	• Визначення джерела медіатекстів, їх політичних, соціальних, комерційних, культурних інтересів, їх контексту. • Порівняння медіатекстів. • Відокремлення фактів від особистої думки автора. • Перевірка правдивості чи неправдивості інформації в медіатексті

А. В. Люта говорить, що «використання діалогу, дискусії, дебатів, зіткнення ідей, обмін враженнями та ідеями – це те, що робить особливими

комунікативні педагогічні технології. Для того, щоб учні могли застосовувати свої знання, вміння та таланти для вирішення конкретних комунікативних проблем у реалістичних ситуаціях, комунікативно-орієнтовані прийоми мають на меті навчити їх комунікувати в реальному процесі спілкування. Комунікативний підхід сприяє одночасному розвитку фундаментальних мовленнєвих здібностей і здібностей до живого, неформального діалогу» [39].

Навчання у класі, яке використовує відео та аудіо матеріали, наприклад, новини, інтерв'ю, документальні фільми та телепрограми, є дуже ефективним способом покращення мовленнєвих навичок студентів. Це створює мовне середовище, схоже на реальне спілкування, що дуже важливе для розвитку мовних здібностей. Школярі можуть слухати живу мову в різних ситуаціях, що допомагає краще зрозуміти мовлення носіїв мови. Такі матеріали також дають можливість старшокласникам ознайомитися з різними акцентами, діалектами та стилями мовлення, які використовуються в різних сферах, від формальних до неформальних. Важливою частиною навчання є знайомство з новою лексикою, особливо з термінами та фразеологізмами, які не завжди зустрічаються в підручниках, але використовуються в повсякденному житті. Використання відео- та аудіо матеріалів дозволяє студентам не лише вдосконалювати навички слухання, а й збагатити свій словник, розвинути здатність адаптуватися у різних мовних ситуаціях, що є важливим етапом вивчення іноземної мови [2].

Наприклад можна запропонувати для виконання завдання для порівняння :

Idioms & Vocabulary from Media – Video-Based Discussion

Мета: Розвивати навички аудіювання, збагачення словникового запасу, розуміння контекстуального значення ідіом та нестандартної лексики, що використовується в англійській мові.

Instructions (English):

Watch a short video from BBC Learning English, TED-Ed, or another authentic media source (e.g., news interview, documentary clip, podcast).

– While watching, write down at least 5 unfamiliar words or idioms used in the video.

– Look up their meanings and write example sentences using each one.

– Prepare a 2-minute oral summary of the video, incorporating at least 3 of the new expressions.

– Discuss with your classmates: • What do these expressions mean in context? • Are they formal, informal, or idiomatic? • Could you use them in academic or everyday speech?

Очікувані результати:

– розпізнавати та інтерпретувати автентичні мовні засоби (ідіоми, сленг, фразеологізми);

– використовувати нову лексику у власному мовленні;

– розуміти стилістичну маркованість виразів (формальність, емоційність, жанрову специфіку);

– інтегрувати медіамову в академічне та повсякденне спілкування.

Читання текстів з новин, статей з інтернет-ресурсів, блогів або соціальних мереж є дієвим способом розширення словникового запасу учнів. Такі джерела інформації містять актуальні вирази, нові слова та фразеологізми, які широко використовуються в сучасній мові. Залучення студентів до роботи з живою англійською мовою сприяє глибшому розумінню актуальних мовних процесів і ознайомленню з новітньою термінологією, що формується в різних сферах суспільного життя. Робота з такими матеріалами стимулює розвиток критичного мислення: здобувачі освіти навчаються зіставляти позиції, оцінювати достовірність інформації, аналізувати мовний стиль і композицію тексту. Це не лише поглиблює мовну компетентність, а й формує аналітичні навички, необхідні для ефективної роботи з текстами в академічному та професійному контексті. Використання сучасних джерел — зокрема онлайн-статей і дописів у соціальних мережах — дозволяє студентам адаптувати мовленнєві вміння до реального комунікативного середовища глобалізованого світу [1].

Потрібно з'ясувати, який медіаресурс належить, яку думку відстоює. Наприклад, в США Fox News та MSNBC афілійовані з різними політичними групами, тому вони розповідають про одні й ті ж події по-різному. Метод порівняння допомагає знайти спільні та відмінні риси у стилі, словах і зробити висновок про те, який канал ефективніше. Метод «бази даних» може допомогти студентам визначити, як часто використовуються певні назви країн чи політиків у медійних повідомленнях.

Task 2. Grammar through Media – Comparative News Analysis

Мета: Розвивати граматичну компетентність учнів через аналіз автентичних медіатекстів, навчити їх розпізнавати та трансформувати граматичні структури в контексті реального мовлення.

Instructions (English): Choose two news articles on the same topic from different English-language sources (e.g., BBC and Fox News).

– Identify and write down 5 grammar structures from each article (e.g., passive voice, modal verbs, reported speech, conditionals, complex sentences).

– Compare how each article uses grammar to express facts, opinions, or emotions.

– Rewrite 3 sentences from each article using a different grammatical structure (e.g., change passive to active, direct to reported speech).

– Discuss: How does grammar influence the tone and clarity of the article?

Очікувані результати:

– Учні навчаться ідентифікувати граматичні конструкції в англійськомовних ЗМІ.

– Зможуть порівнювати граматичні засоби в різних стилях викладу.

– Опанують навички трансформації речень, що сприяє гнучкості мовлення.

– Усвідомлять роль граматики у формуванні змісту, стилю та достовірності медіатексту.

Інтерактивні функції сучасних медіаплатформ, що забезпечують доступ до онлайн-новин, соціальних мереж і навчальних ресурсів,

відкривають нові можливості для учнів 10-11 класу у процесі мовного навчання. Завдяки участі в коментарях, дискусіях та спілкуванні з іншими користувачами, здобувачі освіти активно розвивають навички усного й писемного мовлення. Така діяльність сприяє не лише мовленнєвому вдосконаленню, а й глибшому зануренню в культурне середовище, формуючи культурну компетентність. Взаємодія з представниками різних мовних і соціальних спільнот дозволяє студентам краще орієнтуватися в стилістичному розмаїтті, культурних особливостях та комунікативних нормах, що є необхідним для ефективного опанування іноземної мови в умовах глобалізованого інформаційного простору.

Task 3. React & Respond – Instagram Post Simulation

Мета: навчити учнів розпізнавати та використовувати автентичні мовні засоби англomовних соціальних мереж (ідіоми, сленг, емоційні вирази) для розвитку діалогічного мовлення в реальному комунікативному контексті.

Post example:

“I’m totally burnt out . School, work, life — it’s just too much right now. Trying to keep my head above water, but it feels like I’m drowning in deadlines. Anyone else riding the struggle bus today?” #Burnout #StudentLife #NeedABreak

Instructions :

1. Read the Instagram post above.
2. In pairs or small groups:
 - Identify and explain the idioms and informal expressions: burnt out, keep my head above water, drowning in deadlines, riding the struggle bus.
 - Write a short comment (max 40 words) in response to the post: (use at least one idiom or informal phrase, express empathy, advice, or share your own experience).
 - React to two classmates’ comments: agree, disagree, or ask a follow-up question.

3. Class discussion:

– Would you use these expressions in formal writing? Why or why not?

– Can you think of similar idioms in Ukrainian?

Очікувані результати: учні навчаться інтерпретувати неформальні мовні конструкції; зможуть використовувати англійські ідіоми у власному мовленні; розвинуть навички реагування на емоційні повідомлення; поглибити розуміння стилістичних відмінностей між формальним і неформальним мовленням; збагатять словниковий запас за рахунок сучасної медіа лексики.

Запровадження дистанційного навчання у закладах загальної середньої освіти змінило традиційні умови навчання у класах, як наслідок учителі зіткнулися не тільки з такими проблемами, як вибір відповідної платформи та часто виникаючі технічні неполадки, а й з труднощами, пов'язаними з організацією роботи в класі, зверненням уваги учнів через екран комп'ютера, контролем їхньої роботи та іншими засобами[24]. Найбільшою перепорою для викладання стало відсутність правильного помічника викладачів і студентів - класної дошки. Актуальність цієї проблеми дуже очевидна, бо на аудиторних заняттях дошка використовується як для ілюстрації навчального матеріалу, так і для введення, відпрацювання нової лексики та граматики, для контролю засвоєння пройдених тем, для навчальних ігор, для запису, а потім перевірки домашнього завдання [4]. Сучасні інформаційні технології дозволяють легко вирішити цю проблему через інтерактивну дошку, яка може бути не тільки аналогом звичайної шкільної дошки, а й інструментом для реалізації нових ідей, місцем для створення багатьох цікавих вправ [35].

Яка користь від використання такої дошки на уроках англійської мови за словами Лабудько С.П.:

1. Забезпечує чітку, ефективну та динамічну подачу навчального матеріалу. Використовуючи інтерактивну дошку, викладач може зробити заняття більш цікавими, вибрати різні види навчання, працювати з різними

програмами та ресурсами, враховуючи потреби різних вікових груп учнів.

2. Підвищує мотивацію учнів. З інтерактивною дошкою уроки стають більш захопливими. Навіть ті, хто не любить навчання, швидко залучаються до процесу, оскільки добре знайомі з цифровим середовищем і активно використовують електронні пристрої в повсякденному житті.

3. Активізує пізнавальну діяльність учнів та розвиває комунікативні навички. Інтерактивна дошка — це важливий інструмент для організації самостійної, колективної роботи, дискусій або дебатів в яких учні навчаються аргументовано висловлювати свою думку та пояснювати погляд.

4. Дозволяє одночасно використовувати різні види матеріалів. Інтерактивна дошка дає можливість на уроці використовувати зображення, текст, звук, відео, інформацію з Інтернету та інші необхідні ресурси.

5. Вчитель може впливати на всі системи людини — візуальну, слухову, кінестетичну — і таким чином враховувати потреби кожного учня в класі[35].

Наприклад використання інтерактивної дошки Smart [] під час уроків англійської мови в 10–11 класах дає багато можливостей для вивчення мовних засобів англійської мови. Це засіб поєднує в собі візуалізацію, співпрацю, аналіз та створення контенту. Учні можуть працювати разом в онлайн-просторі, переглядати оригінальні матеріали, структурувати мовні явища, коментувати фрагменти текстів та виконувати завдання, що відповідають сучасним вимогам медіаосвіти та інформаційно-цифрової компетентності. Під час вивчення мовних засобів англійської мови (пасивних конструкцій, номіналізацій, непрямой мови, модальних дієслів, стилістичних засобів) учитель може використовувати дошку Smart як платформу для організації аналітичної, трансформаційної та творчої діяльності[47]. Учні мають можливість розміщувати на дошці фрагменти новин, заголовки, рекламні слогани, аналітичні коментарі, вирізки з репортажів, подкастів чи соціальних мереж, а також позначати у них ключові мовні конструкції за допомогою стікерів, кольорових маркерів, стрілок та коментарів. Це сприяє розвитку

вміння розпізнавати специфічні мовні моделі, притаманні англомовним медіатекстам, і осмислювати їхню функцію — створення об'єктивності, лаконічності, впливовості чи формальності.

Наприклад, під час вивчення пасивного стану учні можуть отримати завдання позначити на дошці пасивні конструкції у фрагменті новинної статті та визначити, як вони впливають на стиль повідомлення, наприклад, «The decision was announced...», «The data were released...». Під час вивчення номіналізації учні можуть сортувати приклади на дошці за типами (процес → іменник, дієслівна конструкція → іменна конструкція), аналізуючи, чому медіа використовують конструкції, як «the implementation of measures», «the investigation of the case», замість простих форм дієслів. Тему непрямої мови можна опрацьовувати через реконструкцію «ланцюжків повідомлень», коли учні переформулюють цитати з прямої у непряму, створюючи на дошці візуальну схему інформаційної передачі [17]. На рис. 2.2. подано приклади використання інтерактивної дошки Smart.

Рис. 2.2. Приклади використання інтерактивної дошки Smart (власна розробка)

Інтерактивна дошка Smart у навчальному процесі стає не тільки засобом технічного обладнання, а й інструментом навчання. Вона допомагає зображувати складні мовні явища, аналізувати медіатексти та розвивати критичне мислення. Такий підхід дозволяє гармонійно поєднати вивчення

англійської мови з медіаосвітою, розвивати у учнів навички, визначені сучасною навчальною програмою, та підготувати їх до свідомої, критичної та творчої взаємодії з англomовним інформаційним простором[63].

Аналіз проведених завдань та методичних розробок засвідчує, що використання мовних засобів сучасних англomовних мас-медіа у навчанні англійської мови на старшому ступені є ефективним інструментом формування комунікативної, граматичної та культурної компетентностей учнів. Залучення автентичних матеріалів — новинних статей, відео, подкастів, соціальних мереж — дозволяє не лише розширювати словниковий запас і знайомити учнів з актуальною лексикою та ідіомами, які рідко трапляються у традиційних підручниках, але й формує вміння критично аналізувати інформацію, порівнювати різні джерела та оцінювати їхню достовірність.

Розроблені вправи (аналіз новинних текстів, створення постів у соціальних мережах, дискусії на основі відео, рольові інтерв'ю) демонструють, що інтеграція медіа сприяє розвитку як рецептивних (аудіювання, читання), так і продуктивних (говоріння, письмо) видів мовленнєвої діяльності. Особливу цінність становить робота з ідіомами, сленгом та стилістично маркованими виразами, оскільки це наближає навчання до реальних умов комунікації та формує здатність учнів адаптуватися до різних соціальних і культурних контекстів.

Таким чином, використання англomовних мас-медіа у навчальному процесі не лише підвищує мотивацію старшокласників, а й забезпечує комплексний розвиток мовних навичок, критичного мислення та міжкультурної компетентності, що відповідає сучасним вимогам глобалізованого освітнього простору.

2.2 Експериментальна перевірка ефективності запропонованої технології

Представлені нами у попередньому параграфі технології використання

мовних засобів англomовних мас-медіа в освітньому процесі на старшому ступені навчання потребують експериментальної перевірки їхньої ефективності, а це, в свою чергу, передбачає організацію та проведення педагогічного експерименту. Під педагогічним експериментом ми розуміємо спеціально організоване дослідження, що проводиться з метою визначення ефективності використання тих чи інших методів, засобів, форм, видів, прийомів, способів і нового змісту навчання та тренування.

Невід'ємними принципами педагогічного експерименту є:

- 1) часова обмеженість (визначається початок і кінець експерименту);
- 2) гіпотеза формується перед початком експерименту;
- 3) відповідно до висунутої гіпотези формується план й організація структури експерименту;
- 4) врахування методичного впливу фактору, що досліджується;
- 5) врахування результатів вихідного та заключного стану релевантних для проблеми дослідження знань, навичок і вмінь згідно з критеріями, що відповідають цілям експерименту.

Педагогічний експеримент повинен відбуватись за певною послідовністю:

- 1) організації, що складається з таких компонентів: визначення цілей, гіпотез, колекції матеріалів, вибору учасників.
- 2) реалізація передбачала запланований експеримент, що складався з декількох компонентів: передекспериментального зрізу, експериментального навчання, післяекспериментального зрізу ;
- 3) завдання фази констатації – виявити кількісні характеристики дослідження, що складає основу для формулювання певних закономірностей;
- 4) інтерпретація передбачала формулювання висновків і пояснення причин отриманих результатів [14 с. 48].

Гіпотеза експерименту: вивчення англійської мови на старшому ступені з використанням мовних засобів англomовних мас-медіа буде

ефективним за умови використання розроблених нами технологій навчання.

Мета експерименту полягає в експериментальній перевірці запропонованих технологій для навчання англійської мови учнів 10-го класу з використанням англомовних мас-медіа.

Експеримент тривав з 17 лютого 2025 року по 30 березня 2025 року та проведений на базі 10-А та 10-Б класів Ліцею №2 Тростянецької міської ради. В експериментальному навчанні брали участь 35 учнів, які склали дві групи: контрольну групу (КГ)- 10-А (17 учнів) і експериментальну групу (ЕГ)- 10-Б (18 учнів) . Експериментальне навчання здійснювалось у I півріччі та охоплювало тему «Комунікаційні технології». Під час експериментального дослідження навчальний процес з іноземної мови в експериментальній групі здійснювався за експериментальною методикою, тобто із застосуванням тих технологій навчання, які охоплюють використання мовних засобів сучасних англомовних мас-медіа, у контрольній же групі навчання відбувалося за традиційною методикою з використанням базового підручника з англійської мови для загальноосвітніх шкіл. Навчання в класах проводилося за підручником «Карпюк О.Д. Англійська мова (10-й рік навчання) : підручник для 10-го класу закладів загальної середньої освіти. Рівень стандарту»[28]. Підручник містить навчальний матеріал та завдання для самостійної навчальної діяльності. Проте зазначений вище посібник не містить вправ на використання мовних засобів у сучасних англомовних мас-медіа у навчанні іноземної мови. Ця обставина підтверджує актуальність розроблених нами вправ.

Тижневе навантаження з англійської мови становить 2 години на тиждень. На вивчення теми „Комунікаційні технології” у 10-му класі відводиться 8 годин. Навчання за розробленим комплексом вправ та технологій продовжувалося протягом 8 годин.

Навчання в обох групах проводилось за програмою «Карпюк О. Д. Англійська мова (10-й рік навчання)», але в експериментальній групі додатково використовувалися матеріали англомовних мас-медіа: ВВС

Learning English, The Guardian, TED Talks, подкасти та короткі відео з соціальних мереж.

Основна увага приділялася таким видам мовленнєвої діяльності:

- розвиток навичок аудіювання через перегляд та обговорення коротких відео з автентичними мовними засобами;
- читання інформаційних статей, постів, блогів та їх критичне обговорення;
- говоріння у форматі дебатів, інтерв'ю, коротких презентацій;
- письмо у жанрах відгуків, аналітичних заміток, постів у соцмережах.

Всі учасники експерименту були ознайомлені з метою, завданням та умовами його проведення, з навчальними матеріалами та розробленим нами комплексом вправ, з критеріями оцінювання знань учнів. Дані групи були забезпечені необхідними навчальними матеріалами і засобами навчання.

Фаза реалізації проходила в 3 етапи:

1. Констатувальний етап — визначення початкового рівня сформованості мовленнєвих компетентностей, рівня розуміння медіатекстів та використання мовних засобів у контексті сучасних англійських медіа (Див.Додаток В).

2. Формувальний етап — впровадження розроблених технологій у навчальний процес експериментальної групи, систематичне використання відео-, аудіо- та текстових матеріалів із сучасних ЗМІ.

3. Контрольний етап — повторне тестування для виявлення динаміки змін у мовній компетентності, лексичній та граматичній точності, а також у здатності до критичного сприйняття інформації (Див.Додаток В).

З метою визначення початкового рівня знань з англійської мови та оцінювання сформованості мовленнєвих компетентностей було проведено констатувальний зріз.

Діагностика проводилася у вигляді тестування, під час якого учням надавали кілька варіантів відповіді і вони обирали правильний. Тест містив 12 завдань, які оцінювалися відповідно у 1 бал, сумарно можна було отримати за

тест 12 балів (Див.Додаток В).

Середні результати у двох групах були приблизно однаковими: 8 балів у ЕГ та 7 у КГ, це говорить про майже однаковий початковий рівень розвитку мовних навичок.

Незважаючи на те, що в обох групах є сильні учні з достатнім (5–7 учнів) та високим (2–3 учні) рівнем, більшість учнів (понад 47%) знаходиться на середньому рівні. Це підтверджує, що традиційна методика навчання не дозволяє більшості учнів досягти достатнього або високого рівня володіння мовними засобами, і це обґрунтує необхідність проведення формувального експерименту з впровадженням розроблених технологій. Отримані результати (див. Табл.2.2) не лише показали початковий рівень підготовки учнів, але й підкреслили важливість подальшого педагогічного втручання, що стало основою для проведення формувального експерименту.

Таблиця 2.2

Показники рівня сформованості мовленнєвих навичок в обох групах під час передекспериментального зрізу

Група	Середній бал (з 12)	Середній відсоток успішності	Початковий (%)	Середній (%)	Достатній (%)	Високий (%)
ЕГ (18 уч.)	8	68,2%	5,5% (1)	44,4% (8)	33,3% (6)	16,9% (3)
КГ (17 уч.)	7	56,7%	11,7% (2)	47,1% (8)	29,4 % (5)	11,8% (2)

Навчальний процес у ЕГ був організований шляхом використання комплексу вправ (Див.Додаток Б), які базувалися на реальних медіа-матеріалах, у рамках вивчення теми «Комунікаційні технології». Медіа-матеріали використовувалися замість або разом з тими завданнями, які є в підручнику.

Приклади завдань у ЕГ:

1.Розвиток навичок аудіювання.

Матеріал для аудіювання: коротке навчальне відео (2–3 хв.) або подкаст про фразові дієслова, пов'язані з цифровою комунікацією (наприклад: **log in**,

log out, set up, scroll down, scroll up, back up, plug in, hang up, break down, turn on/off).

1. Pre-listening (Передпрослуховий етап)

Методична мета: актуалізація фонових знань, зниження мовленнєвого бар'єра, прогнозування змісту.

Завдання 1. Обговорення в парах

Учитель ставить запитання:

- *How often do you communicate online?*
- *Which apps do you use most often?*
- *What actions do you usually perform in apps (log in, scroll down, upload files...)?*

Учні називають дії, учитель записує на дошці фразові дієслова, що вже відомі учням.

Завдання 2. Прогнозування за ключовими словами

Учитель демонструє 5–7 фразових дієслів, які будуть у відео, але не пояснює значення:

- log in
- set up
- back up
- break down
- scroll down

Учні в групах прогнозують: *What might the video be about? Which of these actions do we usually do on a computer or phone?*

Методичне обґрунтування: формування навичок смислового передбачення, активізація лексичних одиниць в мовленні.

2. While-listening (Під час прослуховування)

Методична мета: розвиток уміння вибирати необхідну інформацію, диференціювати загальний і детальний зміст.

Завдання 1

Прослухайте відео та визначте:

1. What is the main theme?
2. What is the author's main idea?

Учні формулюють коротку відповідь у 1–2 реченнях.

Завдання 2.

Учитель роздає картки з твердженнями.

Приклад картки:

Позначте (True / False):

1. The speaker explains how to *set up* a new device.
2. The speaker says that people often *back up* their files every day.
3. The speaker describes situations when devices *break down*.
4. The speaker teaches how to *scroll down* a webpage.

Завдання 3.

Учні отримують транскрипт із пропущеними фразовими дієсловами:

Приклад:

- First, you need to ___ your account to start using the app.
- If the device stops working, it may simply ___.
- Don't forget to ___ your files to avoid losing them.

Мета: формування навичок детального аудіювання та розпізнавання фразових дієслів у потоці мовлення.

3. Post-listening (Післяпрослуховий етап)

Методична мета: інтеграція аудіювання з говорінням, розвиток комунікативної компетентності.

Завдання 1. Комунікативна гра “Tech Support Café”

Учні працюють у парах: один — «користувач», інший — «техпідтримка».

Приклад ситуацій:

- “Your laptop suddenly *broke down*. Explain the problem.”
- “You can’t *log in* to your social network. Ask for help.”
- “You forgot to *back up* your photos and lost them. What will you do?”

Учні повинні *використовувати фразові дієслова*.

2.Розвиток навичок читання та письма.

Комплексна робота над читанням і письмом вибудовується як цілісний методичний блок, у якому автентичний журналістський текст стає основою для розвитку вміння швидко орієнтуватися в інформації, аналізувати мовні структури та створювати власні короткі цифрові повідомлення. Учням пропонується коротка адаптована стаття з The Guardian [] про одну з актуальних технологій комунікації — розвиток штучного інтелекту в сервісах обміну повідомленнями, нові функції месенджерів або питання цифрової безпеки.

How AI Is Changing the Way We Communicate Online

Over the past few years, communication technologies have developed faster than ever before. With millions of people relying on messaging apps every day, companies are now turning on new AI-powered tools to improve digital conversations and protect users from online threats.

One of the biggest innovations this year is the introduction of “Smart Assist Chatbots”. These chatbots help users **figure out** unclear messages, check facts, and even **set up** secure conversations. According to experts, the new technology is especially useful for people who **pick up** information from unreliable sources, because the system can immediately **send out** warnings about suspicious links or fake news.

However, rapid progress brings new challenges. Many users still struggle to **log in** safely, and some apps easily **break down** during cyberattacks or large updates. Cybersecurity specialists warn that more people need to **sign up** for two-step verification to protect their personal data. They say that simple digital habits—like checking website addresses or turning off unused apps—can prevent most online problems.

Schools and universities are also responding to these changes. Teachers now include AI literacy and communication security in their lessons, helping students understand how modern platforms work. They emphasize that young people must learn to analyze information critically and choose which technologies to trust.

As AI continues to expand, communication will likely become faster, smarter, and more personalized. Still, experts stress that no technology can replace human judgment. “AI can support us,” one researcher said, “but it cannot think for us.”

1. Скімінг (3 хв)

Мета: навчити швидко визначати основну ідею тексту.

Завдання: Учні читають текст за 3 хвилини та відповідають:

1. *What communication technology is the article mainly about?*
2. *What is the main innovation mentioned?*
3. *What is the author’s general attitude toward AI in communication (positive/neutral/critical)?*

2. Сканінг (5 хв)

Мета: формування вмінь вибіркового читання та виділення мовних явищ.

Завдання: Учні знаходять і виписують 5–7 фразових дієслів із тексту.

Очікувані приклади:

- figure out
- set up
- pick up
- send out
- log in
- break down
- sign up
- turn off / turn on

3. Аналіз словотворення та значення (3 хв)

Мета: навчити учнів усвідомленому аналізу фразових дієслів.

Завдання: Для кожного дієслова учні визначають:

- *Verb (основна дія)* → figure, set, pick, break, sign
- *Particle (що додає нове значення)* → up, out, down, on/off
- *Meaning (значення)* → figure out = understand; pick up = collect/learn;

break down = stop functioning; send out = distribute; sign up = register.

4. Письмо “Tweet the News” (10 хв)

Мета: розвиток уміння стисло перетворювати текст у медійну форму; навичка інтеграції лексики.

Завдання: Написати короткий пост у стилі Twitter/X (до 280 символів), використовуючи:

- головну ідею статті,
- 2–3 знайдені фразові дієслова,
- 2 відповідних хештеги.

Приклади:

1 AI chatbots help users **figure out** messages and **set up** safer chats. Big step for online communication! #AItools #DigitalSafety

2 Many teens **pick up** fake news online. Schools must **send out** better guidelines for safe communication. #MediaLiteracy #OnlineSafety

Такий підхід забезпечив автентичність мовного матеріалу, контекстуальну значущість лексики та значно підвищив мотивацію учнів, оскільки вони працювали з інформацією, актуальною для їхнього життя.

Контрольний етап став завершальною фазою нашого дослідження. Його основною метою було виявлення динаміки та кінцевого рівня сформованості мовленнєвих компетентностей (що охоплюють лексичну, граматичну та функціональну складові) в учнів старшого ступеня навчання (10-го класу) після впровадження розробленої нами технології використання мовних засобів англomовних мас-медіа в освітньому процесі.

Післяекспериментальний зріз, спрямований на перевірку ефективності експериментального навчання, проводився у формі тестування. Для забезпечення об'єктивного порівняння результатів «до» та «після» експерименту, завдання контрольного зрізу були ідентичні тим, що використовувалися під час констатувального зрізу. Таким чином, ми отримали дані, необхідні для кількісного та якісного аналізу впливу запропонованої методики.

Оцінювання результатів здійснювалося за традиційною шкалою рівнів: початковий, середній, достатній та високий. Подальший аналіз отриманих результатів дав змогу встановити ступінь впливу експериментальної методики на якість іншомовної підготовки учнів.

У таблиці 2.3 подано порівняльні результати рівня сформованості мовленнєвих компетентностей учнів експериментальної та контрольної груп на завершальному етапі дослідження.

Таблиця 2.3

Результати післяекспериментального зрізу

Група	Середній бал (з 12)	Середній відсоток успішності	Початковий (%)	Середній (%)	Достатній (%)	Високий (%)
ЕГ (18 уч.)	9	73,8%	5,5% (1)	27,7% (5)	38,8% (7)	28% (5)
КГ (17 уч.)	8	70,1%	5,8% (1)	35,2% (6)	41,4 % (7)	17,6% (3)

Результати зрізів дають змогу стверджувати, що у ЕГ після проведення експериментального навчання за розробленим комплексом вправ збільшилася кількість учнів, що мають високий і достатній рівень володіння мовними навичками англійської мови. Зобразимо детальні результати контрольної та експериментальної групи у вигляді діаграм.

На рис.2.3 діаграма показує результати передекспериментального та післяекспериментального зрізів контрольної групи за рівнями навчальних досягнень. Аналіз даних свідчить, що на початковому етапі показники практично не змінилися, вони склали наблизо 5 %, що говорить про стабільну кількість учнів із низьким рівнем сформованості знань. Учні із середнім рівнем стало менше — приблизно з 44 % до 38 %, водночас зростання показників достатнього рівня було незначним — з близько 33 % до 35–36 %. Кількість учнів із високим рівнем також зросла мінімально — з приблизно 17 % до 18 %. В цілому результати контрольної групи свідчать про невеликі

позитивні зміни, які розповсюджуються поступово та природно, і, ймовірно, зумовлені загальним навчальним процесом, а не експериментальними чинниками, що підтверджує стабільність навчальних досягнень у контрольній групі.

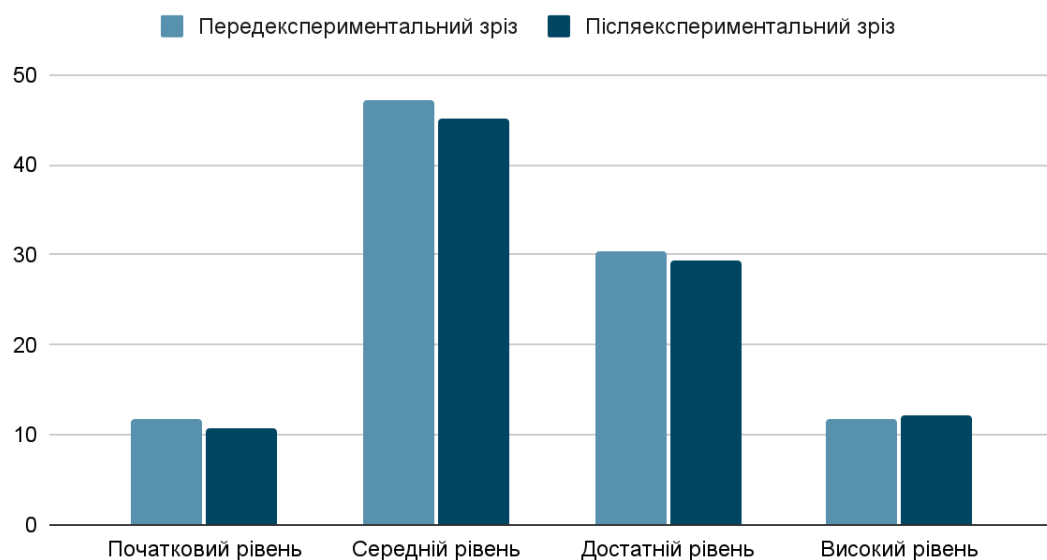

Рис. 2.3. Порівняння результатів передекспериментального та післяекспериментального зрізів у Контрольній групі

На рис.2.4 у діаграмі представлено результати дослідження перед експериментом і після нього для експериментальної групи, розглядаючи рівні навчальних досягнень учнів. У результаті аналізу виявилось, що учні з початковим рівнем залишилися в близькому числі — приблизно 5 %, що говорить про те, що нічого не змінилося у найнижчій групі. Однак спостерігається значне зменшення учнів із середнім рівнем — з 44 % до 38 %, що означає, що багато з них вирости вище. Кількість учнів із достатнім рівнем збільшилася з 33 % до 35–36 %, що свідчить про позитивні зміни у навчанні. Особливо добре збільшилася кількість учнів з високим рівнем — з 17 % до 18 %, що підтверджує ефективність навчальних методів. Загалом, після експерименту у експериментальній групі відбулися значні позитивні зміни, що свідчить про ефективність нової методики.

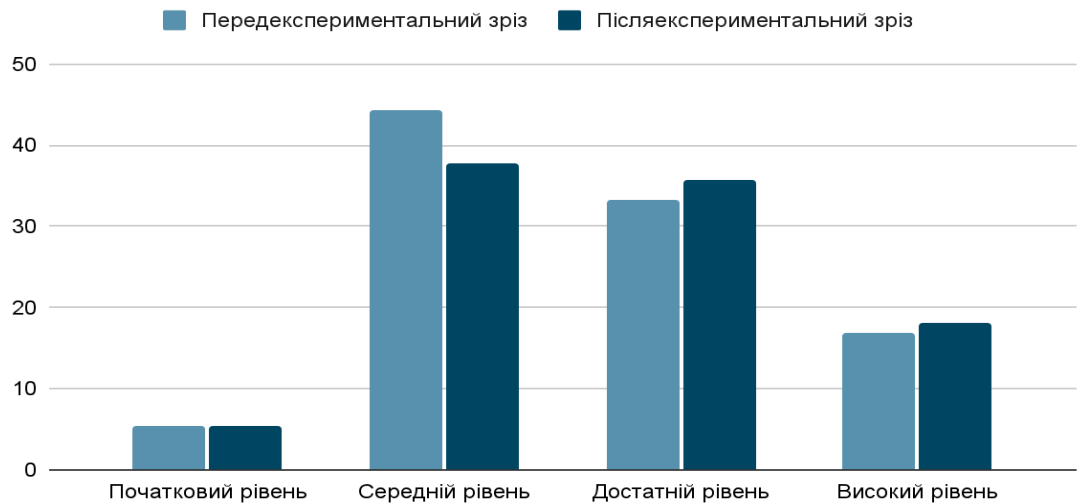

Рис. 2.4 Порівняння результатів передекспериментального та післяекспериментального зрізів у Експериментальній групі

Узагальнюючи результати дослідження, ми можемо зробити висновок, що оозроблений комплекс вправ та технологій навчання з використанням мовних засобів сучасних англомовних мас-медіа є ефективним під час вивчення англійської мови учнями 10-11 класів. Використання матеріалів з англомовних медіа створює реальні ситуації для спілкування, збільшує бажання вивчати мову, натхнення учнів брати активну участь в комунікативних завданнях, а також забезпечує зростання як знань, так і практичних навичок. Отже, ці технології можуть бути рекомендовані для ширшого застосування в освітньому процесі, як засіб для покращення ефективності навчання іноземної мови у 10–11 класі.

Висновки до II розділу

Проведене у другому розділі дослідження дозволило описати різноманітні засоби англійської мови як складну, структурно організовану систему, яка виконує важливу роль у здійсненні комунікації у різних ситуаціях. Узагальнення теорії та практики дозволило встановити, що рівні мови — лексичний, граматичний, фонетичний та стилістичний — тісно пов'язані між собою і становлять єдине мовне середовище. Кожен елемент

виконує свою функцію, але взаємодіє з іншими, щоб забезпечити ефективну комунікацію.

Аналіз сучасних методів навчання показав, що ефективне вивчення засобів англійської мови має включати одноразовий підхід до засобів мови та новітні технології, такі як цифрові ресурси, мультимедія, інтерактивні форми і медиаграмотність.

Використання реальних матеріалів, мультимедійного контенту та комунікативних методів допомагає краще зрозуміти структуру мови та вміти застосовувати її у реальних ситуаціях.

Отже, результати другого розділу показують, що мовні засоби англійської мови є важливою основою для розвитку комунікативних умінь, а їхнє систематичне вивчення забезпечує високу мовну діяльність, розвиток аналітичних та інтерпретаційних навичок та формування особи, здатної взаємодіяти у міжкультурному середовищі.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження показало, що використання сучасних англійських медіа у навчальному процесі дуже важливе для реалізації компетентнісного підходу та підвищення ефективності вивчення іноземної мови на старшому етапі. Сучасне медіа є потужним джерелом, де формуються нові слова, стилі та способи висловлювання. Мас-медіа є не лише джерелом актуальної інформації, а й важливим інструментом для формування медіаграмотності, критичного мислення, міжкультурної комунікативної компетентності і мотивації до вивчення іноземної мови. У працях вітчизняних і зарубіжних дослідників мас-медіа розглядаються як засіб інтеграції автентичного матеріалу в освітній процес і як чинник, який наближує традиційне навчання до реальних комунікативних умов. Мова медіа поєднує стандартизованість з різноманітністю та високим рівнем виразності, тому вона одночасно є моделлю правильної мови та простором для мовного експерименту. Тому вона дуже корисна для розвитку лексичних, фразеологічних та комунікативних навичок учнів.

Ефективне використання засобів масової інформації в навчанні англійської мови допомагає покращити рівень мовної майстерності, розвивати критичне мислення та підвищити мотивацію студентів до глибшого вивчення мови за допомогою реальних джерел. Вірна інтеграція медіа в навчальний процес створює зручні умови для розвитку мовних та комунікативних навичок, зазначає, що студенти можуть вивчати мову не лише в класі, а й за його межами, у живому та автентичному середовищі. Узагальнення лінгвістичних особливостей мовних засобів сучасних англійських мас-медіа дозволило встановити їхній дидактичний потенціал для навчання англійської мови учнів старшої школи.

Виявлено, що мова мас-медіа характеризується уживанням актуальної лексики, номіналізацій, кліші, ідіоматичних виразів, метафор, елементів розмовного стилю, а також поєднанням інформативної та експресивної функцій. Це створює сприятливі умови для розвитку мовленнєвих умінь,

збагачення словникового запасу, а також формування навичок аналізу текстів різних жанрів.

Вивчення педагогічного досвіду українських і зарубіжних учителів показало, що матеріали англомовних мас-медіа успішно застосовуються на уроках англійської мови з метою розвитку читання, аудіювання, говоріння і письма, а також підвищення навчальної мотивації учнів. Однак було виявлено потребу у систематизації підходів до вибору медіатекстів та методичного забезпечення їх використання.

На основі аналізу теорії та практики була розроблена технологія навчання англійської мови у 10–11 класах з використанням мовних засобів сучасних англомовних мас-медіа. Також було обґрунтовано педагогічні умови, форми, методи і прийоми їх застосування. Технологія передбачає поетапну роботу з медіатекстами, інтеграцію інтерактивних методів, використання автентичних матеріалів різних жанрів і сприяє формуванню мовленнєвої та медіакомпетентності учнів. Сучасні медіаматеріали мають креолізовану структуру, поєднуючи слова з візуальними, графічними і мультимедійними елементами. Така робота допомагає учням аналізувати висловлювання, розуміти інтенції і оцінювати достовірність інформації. Методики, такі як *previewing*, *viewing*, *post-viewing*, ефективно розвивають аудіювання, говоріння та критичне мислення. Використання відео та інтерактивних сервісів збагатить навчальний процес, зробить його більш ефективним, відповідним інтересам учнів та розвине навички самостійної роботи та цифрової компетентності.

Педагогічний експеримент підтвердив ефективність запропонованої технології.

Аналіз результатів показав, що в експериментальній групі зменшилася кількість учнів із середнім рівнем, а збільшилася кількість учнів із достатнім і високим рівнем досягнень. Ці результати підтверджують, що використання мовних засобів сучасних англомовних мас-медіа в освітньому процесі підвищує якість навчання англійської мови, а розроблена технологія ефективна у використанні на уроках англійської мови у 10-11 класах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеєнко І.В. До проблеми конструювання змісту уроку іноземної мови у старшій школі. *Проблеми сучасного підручника: зб. наук. праць*. 2011. № 11. С. 437–446.
2. Бакум З. П., Пальчикова О. О., Костюк С. С. Навчання іноземних мов : крос-культурний підхід: монографія. Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2019. 222 с.
3. Баран Я. А., Зимомря М. І., Білоус О. М., Зимомря І. М. Фразеологія: знакові величини. Навчальний посібник для студентів факультетів іноземних мов. - Вінниця: Нова Книга, 2008. - 256 с.
4. Безлюдний О. І., Безлюдна В. В., Щербань І. Ю., Комар О. С. Досвід використання змішаного навчання на заняттях з англійської мови у закладах вищої педагогічної освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019. № 5. С. 86 –100.
5. Бессалова І. М. Міжкультурна компетентність учнів основної школи та особливості її формування у процесі навчання іноземної мови. *Педагогічне Криворіжжя: педагогічний альманах*. Кривий Ріг, 2023. Вип. 9. С. 106 –107.
6. Березівська Л. Д. Реформування шкільної освіти в Україні у ХХ столітті: монографія. Ін-т педагогіки АПН України; наук. ред. О. В. Сухомлинська. Київ: Богданова А. М., 2008. 406 с
7. Бігич, О. Б. Блог і подкаст технології формування міжкультурної компетентності на різних ступенях навчання іноземної мови // Київський національний лінгвістичний університет. 2017. №4. С.3-9
8. Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник. Київ : Ленвіт, 2013. 590с
9. Богданова О. В. Використання автентичних відеоматеріалів для формування комунікативної та соціокультурної компетенції на уроках англійської мови. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2014. № 49. С. 271–272. URL:

<https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/3176/1/Bohdanova.pdf>

10. Венкель Т.В., Павлюк О.О. Посібник з граматики. Київ : Академія, 2014. 85 с.

11. Верба Л. Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов : посібник для перекладацьких відділень вузів. Вид. 5-те, доп. та переробл. Вінниця : Нова книга, 2012. 160 с.

12. Волошина О.В. Використання мультимедійних технологій у вивченні іноземних мов у закладах вищої освіти. *Актуальні питання теорії та практики в галузі права, освіти, соціальних та поведінкових наук – 2020*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. у двох томах. Т. 2. / гол. ред.: О. М. Тогочинський. Академія Державної пенітенціарної служби. Чернігів: Академія ДПтС, 2020. С. 338-340. URL: <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/24842.pdf>

13. Водолазська Т. В., Курмишева Н. І., Устименко Т. А. Інфомедійна грамотність: імплементація в освіті дорослих навч. метод. посіб. : упор. Т. А. Устименко. Полтава: ПОППО ім. М. В. Остроградського. 2021. 108 с.

14. Волощук І.С. Основи наукових досліджень. Педагогіка : навч. посібник. К. 2006. 107 с.

15. Головка О. М. Неологізми і процеси розвитку мови. Нова філологія : збірник наукових праць. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2009. № 33. С. 203–207.

16. Горошкін І. О. Ситуаційні завдання як педагогічна умова компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов. *Стан освітнього процесу в умовах викликів сьогодення : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* (Дніпро, 12 лютого 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 93 – 95.

17. Грітченко І. А. Використання Інтернет-технологій у процесі підготовки майбутніх учителів іноземної мови у ВНЗ. Умань: СПД Жовтий, 2014. 72 с

18. Григор'єва Т. Англomовний подкаст як засіб формування

компетентності в аудіюванні. *The role of psychology and pedagogy in the spiritual development of modern society : International scientific conference, Latvia. 2022.* С. 224–227.

19. Гришина О. Д., Статкевич Л. П. Способи вираження модальності в англійській та українській мовах. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського.* Сер.: Філологія. Соціальні комунікації. 2020. № 4. Ч. 2. Т. 31 (70). С. 40–46.

20. Гуріненко І.Ю. Сутність терміна «медіазасоби навчання». *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах.* Запоріжжя, 2009. Вип. 3 (56). С. 178–184.

21. Гуревич, Р. С., Кадемія, М. Ю. Смарт-освіта – нова парадигма сучасної системи освіти. *Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія.* НТУ ‘ХП’. 2016 . №4. С. 71–78.

22. Державний стандарт базової середньої освіти : постанова КМУ від 30.09.2020 року № 898. URL: <https://cutt.ly/fPgOPeO>

23. Дорошенко В. М. Використання соціальних медіа у навчанні англійської мови : дис. ... канд. філол. наук. Львів : ЛНУ, 2021.180 с.

24. Духаніна Н.М. Медіатехнології як мотивація студентів до навчання. *Вища освіта України.* №12. 2008. С.189–193.

25. Жилкіна Є. Використання мультимедійних презентацій у навчанні дошкільників рідної мови як психолого–педагогічна проблема. *Збірник наукових статей учасників Всеукраїнської науково–практичної Інтернет–конференції "Сучасне дошкілля: актуальні проблеми, досвід, 46 перспективи розвитку"* (23 жовтня 2020 року) / за заг. ред. проф. О. Л. Кононко. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2020. С. 289–293

26. Задорожна І Т., Кузнецова Т. В. Медіаосвіта. *Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України / Гол. ред. В. Г. Кремень.* Київ: Юрінком Інтер, 2008.

27. Іваницька Н. Б. Номіналізація в науковому дискусії: перекладознавчий аспект. *Лінгвістичні студії*, Вип. 44. 2022. С. 75 – 86.

28. Карпюк О. Д. Англійська мова (10-й рік навчання) (English (the

10th year of studies)) : підручник для 10-го класу закладів загальної середньої освіти. Рівень стандарту. Тернопіль : «Видавництво Астон». 2018. 256 с. : іл.

29. Ключник Р. М. Мовленнєвий етикет в англійській мові: деякі аспекти педагогічної практики. *Сучасна вища освіта: проблеми та перспективи : VII Всеукраїнська науково-практична конференція студентів, аспірантів і науковців : тези доповідей*, Дніпро, 21 березня 2019 р. Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. С. 117–119.

30. Кондратюк І. Г. Активізація навчальної діяльності учнів на уроці. *Англійська мова та література*. 2006. № 15. С. 2.

31. Коноплицький, С. Соціальні аспекти комунікації в мережі Інтернет: феноменологічний аналіз. Дис. канд. соціол. наук, Ін-т соціол., НАН України, Київ, 2006.

32. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) URL: <https://ms.detector.media/mediaosvita/post/16501/2016-04-27-kontseptsiya-vprovadzheniya-mediaosvity-v-ukraini-nova-redaktsiya/>

33. Кузьміна К. А. Трансформація номіналізації в англо-українському та україно-англійському напрямках перекладу: автореф. ...канд. філол. наук, 10.12.16. Київ, 2004. 18 с.

34. Кулешов С. О. Використання VR-технологій в процесі викладання іноземної мови. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційні наукові дослідження у галузі педагогіки та психології»; 2019. С. 61–64.

35. Лабудько С.П. Теорія та методика застосування інтерактивних засобів навчання. Методичні вказівки. Суми : Редакційно-видавничий відділ СОІППО. 2012 р. 48 с.

36. Левицький А. Е. Передмова. *Сучасна англомовна публіцистика: лінгвістичний вимір* : [монографія] за заг. ред. А. Е. Левицького, С. І. Потапенка. Ніжин : Видав. НДУ імені Миколи Гоголя, 2010. С. 4-5.

37. Лінгводидактичні засади навчання іноземної мови учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів: навчально-методичний

посібник . Редько В. Г., Полонська Т. К., Басай Н. П. та ін. ; за наук. ред. Редька В. Г. Київ: Педагогічна думка, 2013. 360 с.

38. Лозова В. І. Цілісний підхід до формування пізнавальної активності школярів: монографія 2-ге вид., доп. Харків : Харк. держ. пед. ун. ім. Г. С. Сковороди : О.В.С., 2000. 164 с.

39. Люта А. В. Комунікативні педагогічні технології : монографія. — Київ : Слово, 2013. 312 с.

40. Лютянська Н.І. Мас-медійний дискурс: типологічні та структурно організаційні особливості. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя*. Сер. : Філологічні науки. 2014. Кн. 2. С. 136-141

41. Матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Медіаосвіта – пріоритетний напрям в освіті ХХІ століття: проблеми, досягнення і перспективи» (25- 27 жовтня 2013 року) / за заг. ред. канд. пед. наук Л.Д. Покроєвої. Харків : Харківська академія неперервної освіти, 2013. 268 с

42. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. Київ: Центр вільної преси, 2012. 352 с

43. Мельник С. П. Вплив медіа на формування комунікативних навичок учнів. Тези міжнародної конференції. Київ : НПУ, 2019. С. 30–35.

44. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. К. : Ленвіт, 2013. 590 с.

45. Мілютіна З. Т. Впровадження інтерактивних технологій навчання на уроках іноземної мови. *Управління школою*. 2005 № 19 – 21. С. 49 – 51

46. Мірошниченко І.Г. Сучасні підходи до типології мас-медійного дискурсу. Сучасний мас-медійний простір: реалії та перспективи розвитку : матеріали II Всеукраїнської наук.-практ. конф. Вінниця. 2016. С. 227–231.

47. Міщенко О. А. Використання мультимедійних засобів навчання на заняттях з англійської мови в загальноосвітній школі. 2012. С. 472–476. URL: <http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2012/26/72.pdf>
48. Іваненко, Р. М. Мовленнєва стратегія в сучасному медіадискурсі . Вінниця: Нова книга, 2018. 156 с.
49. Інтерактивні дошки SMART. *Інтерактивні дошки SMART*. URL: <http://www.smartboard.com.ua/> (дата звернення: 14.11.2025).
50. Навчальні програми з іноземних мов для учнів 10-11 класів, затверджені наказом МОН від 23.10.2017 р. № 1407.
51. Нежива О. Використання соціальних мереж в освітньому середовищі (на прикладі вивчення іноземної мови. Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки» (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя)/ за заг. ред. В. В. Бурназової. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2023. № 3, С. 50–57. URL: <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2023-PP3-50-5>
52. Петрик Л. Методичні можливості застосування медіазасобів на уроках іноземних мов. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/probl_sych_vchutela/2014/10_2/8.pdf
53. Полонська Т.К. Профільне навчання іноземної мови учнів старшої школи: метод. рек. Київ: Педагогічна думка, 2014. 80 с.
54. Помазан О. С., Ковтун О. В. Засоби вираження модальності в сучасній англійській мові. Вісник СНТ. 2016. № 8. Т. 2. С. 138–142
55. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. Методичний посібник. Київ, 2002. 255 с.
56. Приходькіна Н. О. Медіаосвіта учнів у шкільництві англомовних країн : монографія. Київ; Тернопіль : Крок, 2020. 412 с.
57. Овсяна Н. Г. Ресурси Інтернет для вивчення англійської мови. Англійська мова та література. 2008. № 19 – 21. С. 47 – 49.
58. Овчарук О. В. Компетентності як ключ до формування змісту освіти. Стратегія реформування освіти України. Київ, 2003. 295 с .
59. Омеляненко О.В., Ситнікова В.К. The Passive Voice. Харків :

ХНПУ, 2018. 56 с.

60. Онкович Г.В. Медіапедагогіка. Медіаосвіта. Медіадидактика. Вища освіта України. 2007. № 2. с.63–69.

61. Орищук В. С., Калініченко В. І. Лексичні неологізми медіасфери в сучасних англійській та українській мовах: структурний та семантичний аспекти. Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса 2021. С. 170–175.

62. Рябокучма Т. О., Горбаченко А. Л. Застосування автентичних відеоматеріалів у процесі вивчення іноземної мови для забезпечення ефективного опанування навичок слухання здобувачами вищої освіти. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2021. Вип. 79. Том 2. С. 90–94

63. Савченко О. В. Інтеграція медіа-технологій у навчання англійської мови: навч. посіб. Київ : Видавництво «Освіта», 2019. 250 с.

64. Соловійова Н.Д. Формування медіаграмотності на уроках англійської мови в старшій школі URL: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science>.

65. Супрун О.М. Використання інтерактивних методів навчання при викладанні іноземної мови студентам немовних спеціальностей: наук. вісник Мелітополь: 2019. № 2(22), 162–169.

66. Сучасний простір медіаграмотності та перспективи його розвитку: зб. наук. праць. Київ : Центр Вільної Преси, Академія української преси, 2019. 435 с

67. Триндюк В.А., Лобанова С.І. Використання вебресурсів для розвитку навичок аудіювання у студентів. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / [редкол.: А. В.Суцєнко (голов. ред.) та ін..]. Запоріжжя : КПУ, 2020. Вип. 70. Т. 4. С. 156–160. URL: <http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua>

68. Тригуб І. П. Формування граматичної компетентності у студентів немовних спеціальностей ВНЗ у процесі вивчення англійської мови. // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія,

2014. № 10. Т. 2. С. 74–77.

69. Триндюк В.А., Мартинюк А.П., Губіна А.М. Розвиток soft skills засобами інтерактивних технологій (підручників) на заняттях з іноземної мови у закладах вищої освіти. Інноватика у вихованні. Рівне: РДГУ, 2022. Вип. 15. С. 225–235. <https://doi.org/10.35619/iuu.v1i15>

70. Триндюк В.А., Скробака Ю.С. Розвиток іншомовної граматичної компетентності засобами автентичних інформаційних новин. Академічні студії. Серія: Педагогіка. Видавничий дім «Гельветика». Вип. 1. 2022. С. 63–69. <http://academstudies.volyn.ua/index.php/pedagogy/article/view/302>

71. Устименко О. Проектні технології навчання іноземних мов і культур. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах : монографія. Київ : Лентвіт, 2015. 444 с.

72. Шейбе С., Рогоу Ф. Медіаграмотність: Підручник для вчителів : підручник / ред.: Ф. В. Іванова, О. В. Волошенюк ; пер. з англ С. Дьома. 2-ге вид. Київ : Центр Вільн. Преси, Акад. Вільн. Преси, 2017. 319 с.

73. Шніп Ю. В. Фразеологічні новотвори на позначення концепту «ЧАС» в англійській мові та їх переклад українською мовою. Materiály XII mezinárodní vědecko – praktická konference «Efektivní nástroj moderních věd – 2016». URL: http://www.kamts1.kpi.ua/sites/default/files/files/shnip_frazeologichni.pdf

74. Челомбійко Т.Л. Медіаосвіта як актуальний компонент нової школи: матеріали V Міжнародної науково-методичної конференції «Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи». Київ, 2017. С. 274-277

75. Яценко Н. О. “Аналіз використання медіа в навчанні англійської мови”, Науковий журнал "Англійська мова та література", № 3. с. 45–58. 2022.

76. Яцишин А. “Застосування віртуальних соціальних мереж для потреб загальної середньої освіти”, Інформаційні технології в освіті, №19, с.

119–126, 2014.

77. Яцюк Г.В. Особливості комунікативної ситуації у телевізійному жанрі ток-шоу (на матеріалі сучасної англійської мови). Вісник Київського Національного університету імені Тараса Шевченка. Іноземна філологія. 2005. № 39. С. 30–32.

78. Ященко О. В. Основи теорії мовної комунікації : навч. посіб. Київ : ВЦ «Акад.», 2010. 312 с.

79. Alan Maley. How to Develop a More Creative Climate in Your Classroom. URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/professional-development/teachers/using-21c-skills-or-core-skills/how-develop-more-creative-climate> .

80. C P Gurnani: InterGlobe Enterprises, CP Gurnani launch AI business venture - The Economic Times. (2024, 23 квітня). The Economic Times. https://economictimes.indiatimes.com/tech/technology/interglobe-enterprises-cp-gurnani-launch-ai-business-venture/articleshow/109525247.cms?from=mdr&utm_source=contentofinterest&utm_medium=text&utm_campaign=cppst

81. Fairbanks, E. (2022, 24 жовтня). *Why Wasn't I Canceled?* The Atlantic. <https://www.theatlantic.com/ideas/archive/2022/10/fear-cancel-culture-free-speech/671828/>

82. Learn English - The World's Most Influential Language. (б. д.). Learn a language. Memrise is authentic, useful & personalised. <https://www.memrise.com/learn-english> (date of access: 06.11.2025).

83. FluentU. *Learn a language online with authentic videos | FluentU*. URL: <https://www.fluentu.com/> (date of access: 06.11.2025).

84. Gerhart, N. (2017). Technology addiction: How social network sites impact our lives. *Informing Science: the International Journal of an Emerging Transdiscipline*, 20, 179-194

85. Hobbs, R.(2007).The Uses (And Misuses) of Mass Media Resrouces in Secondary Schools URL:

https://www.academia.edu/25864140/The_Uses_and_Misuses_of_Mass_Media_Resources_in_Secondary_Schools

86. *Homepage - Media Literacy.* Media Literacy. <https://medialiteracy.org.au/> (date of access: 11.11.2025).

87. 'I finally got a girlfriend today!' Kids' announcements go viral | CNN. *CNN.* <https://www.cnn.com/2025/11/24/health/video/ohio-students-positivity-viral-video-wellness-digvid> (date of access: 11.11.2025).

88. Simon, K. (2020, 30 січня). *Digital 2020: Global Digital Overview — DataReportal – Global Digital Insights.* DataReportal – Global Digital Insights. <https://datareportal.com/reports/digital-2020-global-digital-overview>

89. *Learn American English Online with Teacher Paul.* (б. д.). Learn American English Online. https://www.learnamericanenglishonline.com/#google_vignette (date of access: 06.11.2025).

90. Learn English - The World's Most Influential Language. *Learn a language. Memrise is authentic, useful & personalised.* URL: <https://www.memrise.com/learn-english> (date of access: 06.11.2025).

91. Merrill, P.(2002). *Computers in Education.* Boston: Allyn & Bacon, 203 p.

92. Romiszowski AJ. *Developing Interactive Multimedia Courseware and Networks: Some Current Issues* In Latchem, C.J., Williamson and Henderson-Lancett L.(eds) *Interactive Multimedia.* London: Kogan 2007.

93. Sanderson, P. (2002). *Using Newspapers in the Classroom.* (Оригінал опубліковано 2002 р.)217 p.

94. *Teaching Resources.* Media Education Lab. <https://mediaeducationlab.com/curriculum/materials> (date of access: 13.11.2025).

95. Terry Heick. *50 Activities to Promote Digital Media Literacy in Students* TeachThought.URL:<https://www.teachthought.com/literacy/50-activitiesto-promotedigital-media-literacy-in-students/>

96. The Dirty Secret of Biodegradable Plastic URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2025-11-21/biodegradable-plastic-debate-heats-up-as-more-countries-impose-bans>

97. Thou S. Doomscrolling linked to existential anxiety, distrust, suspicion and despair, study finds. *the Guardian*. URL: <https://www.theguardian.com/technology/article/2024/jul/19/doomscrolling-linked-to-existential-anxiety-distrust-suspicion-and-despair-study-finds> (date of access: 11.11.2025).

98. Wan, G.. Integrating media literacy into the curriculum. *Academic Exchange Quarterly*, 10(3), 174–177.

99. Women's rugby world cup: meet the red roses' crochet club. *BBC Sport*. URL: <https://www.bbc.com/sport/rugby-union/videos/clyvzzry3xno> (date of access: 11.11.2025).

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

The screenshot shows a web browser window displaying the LearnEnglish website. The URL is learnenglish.britishcouncil.org/general-english/story-zone/a2-b1-stories/franks-last-case-a2/b1. The page features a green header with the British Council logo and navigation links: Home, Online courses, Learning hub, Skills, Grammar, Vocabulary, Business English, General English, and English levels. The main content area is titled "Frank's last case – A2/B1" and includes a video player showing a man in a white shirt looking thoughtful. To the right, there are sections for "Online English courses" and "Our websites" which lists "LearnEnglish Kids for children aged 5 to 12" and "LearnEnglish Teens for children aged 13 to 17". The browser's taskbar at the bottom shows the date as Saturday, 26.11.2025, and the time as 16:29.

The screenshot shows a web browser window displaying the LearnEnglish website. The URL is learnenglish.britishcouncil.org/skills/listening. The page contains introductory text about listening skills and a "Help" sidebar with links to a free online English test, newsletter sign-up, frequently asked questions, getting started, and house rules. The main section is titled "Choose your level to practise your listening" and features a video player showing a man in a white shirt and glasses. Below the video, there is a section for "A1 listening" with a description: "Listening practice to help you understand familiar words and basic phrases when people speak slowly and clearly. Situations include meeting people, shopping and conversations at work!". The browser's taskbar at the bottom shows the date as Saturday, 26.11.2025, and the time as 16:32.

[RSS](#) | [Apple](#) | [Spotify](#)

Learning English For Work

Find new series to help with your English in the office, and learn what makes a good leader.

LISTEN to the latest episodes.

DOWNLOAD the podcast.

Also available via:

[RSS](#) | [Apple](#) | [Spotify](#)

A screenshot of a Quizlet page. The browser address bar shows 'quizlet.com/ua/712234060/work-job-occupation-profession-trade-career-flash-cards/'. The page title is 'Work, Job, Occupation, Profession, Trade, Career'. There are buttons for 'Карточки', 'Заучивание', 'Тест', 'Блоки', and 'Подбор'. A definition is shown: 'робота an activity that a person uses physical or mental effort to do, usually for money, either by working for an employer or working for yourself'. On the right, there's a video player and a black Friday advertisement for 'ЧОРНА П'ЯТНИЦЯ 24-30 листопада' with a 70% discount and a 'Перейти' button. The Windows taskbar at the bottom shows the date as 26.11.2025 and the time as 16:37.

ДОДАТОК Б

Розгорнутий план-конспекту уроку

Тема: Всесвітня мережа. The Internet. Розвиток та навичок письма та аудіювання. Вдосконалення граматичних навичок

Мета:

Навчальна: ознайомити студентів з новою лексикою та активізувати її вживання в мові, розширити знання студентів про комунікаційні технології та використання їх у повсякденні; збагачувати словниковий запас студентів; практикувати студентів у читанні тексту з метою отримання загального уявлення та максимально повного й точного розуміння всієї інформації, що міститься в тексті;

Освітня: вдосконалювати навички аудіювання й усного мовлення; формувати навички вимови; вдосконалювати навички монологічного висловлювання з опорою на лексико-граматичну структуру;

Розвиваюча: розвивати культуру спілкування й мовленнєву реакцію студентів; запитувати і надавати інформацію; вміти здобувати інформацію з текстів, висловлювати власні думки і припущення; розвивати увагу, пам'ять, кмітливість та мовну здогадку;

Виховна: виховувати самостійність, зацікавленість у вивченні іноземної мови, чіткість висловлення думки; виховувати ввічливе ставлення один до одного.

Тип уроку: комбінований

Обладнання: підручник, роздатковий матеріал, презентація, інтернет ресурси

Хід уроку

I. Організаційний момент.

а)Привітання, перекличка, організація робочого місця

T. Good day, boys and girls! I'm glad to see you. How are you doing? Everybody looks wonderful today.

-Who is absent today?

-I hope everybody is in a good mood and we are ready to start our lesson.

Мотивація навчальної діяльності. Your tasks at the lesson are: to listen attentively and try to understand everything; to speak English as much as possible; not to be afraid to make mistakes; to express your opinion and to defend it; to show your knowledge of the vocabulary on the topic.

II. Основна частина

1.Перевірка домашнього завдання

-And now let's check the homework.

2. Повідомлення теми та мети уроку

T. At the lesson today we're going to speak about communication technologies and their role in our everyday life. You'll do a lot of interesting exercises and we'll discuss the pros and cons of computers. Also you you'll listen about a person who changed the world of computers. First of all I would like you to define the word 'computer'. On the screen you can see the definition of the word 'computer' and I'd like you to put the words of definition into the correct order to make the definition correct.

3.Уведення в іншомовну атмосферу.Активізація ЛО

We shall begin with your active vocabulary. So, your task is to make your language portfolio. Write down the new words and word combinations into your copybooks. Leave the space for translation. Does anybody know the meaning of these words?

T: Nice work. Let's continue. Once upon a time there were no computers, no video games, fast phone connections, etc. A lot of things were not possible. But now

the world is quite different and we can't imagine it without computers and the Internet.

Can you tell me where Internet is used now?

4.Розвиток діалогічне мовлення для систематизації прослуханого матеріалу

Listen to Rob and Stephen discuss some common words used to talk about social media and different continuous forms.

Watch the video. Then go to **Task** and do the activities.

URL:<https://learnenglish.britishcouncil.org/general-english/video-series/word-street/wots-social-media/social-media-scene-1-language-focus>

1. **Stephen:** How many people visited your blog last month?

Ash: 32. But maybe lots of people were on holiday last month.

Stephen: You have to be funny or really entertaining if you want to have lots of visitors.

(obgl)

(iiorstsv)

2. **Ash:** She's got a whole channel of videos. Almost 100,000 followers. Wow!

Stephen: Well, let's post a comment and see if she's online.

(acehlnn)

(eflloorsw)

(cemmnot)

3. **Stephen:** We've just been watching your latest upload. It's really good.

Jess: Thank you.

Ash: You've got loads of subscribers. How many do you have?

(adlopu)

(bbceirrssu)

5. Розвиток письма та граматичних навичок

а) Введення та Пояснення (5 хв)

- **Т. Введення:** Phrasal verbs are essential for speaking natural English. They combine a verb (like *turn*) and a particle (like *on* or *off*) to create a completely new meaning.
- **Т. Пояснення на прикладах з теми:**
 - **look up** (шукати інформацію): *I need to **look up** the definition of 'cyberbullying'.*
 - **log in / log off** (увійти / вийти з облікового запису): *Don't forget to **log off** when you finish.*
 - **turn on / turn off** (увімкнути / вимкнути пристрій): *Please **turn off** your phone during the lesson.*

Б. Практика Розуміння та Використання (10 хв)

- **Складання Правил та Робота з Підручником:**

- T: Open your textbooks (p.46 ex. 2) or look at the slide. We will focus on two key groups of phrasal verbs related to the Internet.
- **Завдання 1: Matching (Співставлення)**
 - T: Match the phrasal verbs with their definitions (e.g., **scroll down, set up, back up, shut down, go online**).
 - Використання *Wordwall* для інтерактивного співставлення:
<https://wordwall.net/ru/resource/82242000/phrasal-verbs-technology>
- **Завдання 2: Перехідність та Відокремлення (Separable/Inseparable)**
 - T: Remember the rules of separation! Which one is correct? (На інтерактивній дошці):
 - *Turn off the computer. OR Turn the computer off.*
 - *I log it in. OR I log in it.*
 - T: (Пояснення: **turn off** is separable, **log in** is inseparable when used with an object).

V. Письмова та Усна Практика (5 хв)

- **Завдання 3: Складання Речень (Письмово)**
 - T: Read the sentences and fill in the correct phrasal verb from the box (*set up, log in, look up, back up, shut down*).
 - Always _____ your files before updating the software.
 - I can't _____; I forgot my password.
 - We need to _____ a new Wi-Fi router.
 - You should _____ your computer after work.
- **Discussion:**
 - T: What phrasal verbs do you use when you **finish** using your computer? (Expected: *log off, shut down, turn off*).

III. Заключна частина

T: That's all for today. I'd like to thank you for good work at the lesson. All of you worked very well. I give excellent marks to..., good- to :, etc. I wish you good luck.

Аргументоване пояснення домашнього завдання

ДОДАТОК В

Завдання передекпериментального та післяекспериментального зрізів для учнів 10 класу за підручником “Карпюк О.Д. Англійська мова (10-й рік навчання) : підручник для 10-го класу закладів загальної середньої освіти. Рівень стандарту”

1. You can even zoom ___ to selected areas of the screen for a better view.
a) in б) out в) up
2. Henry went into a cyber cafe in Bangkok to pick ___ his emails.
a) off б) up в) on г) out
3. To see the end of the story, ___ the screen.
a) log on б) switch off в) scroll down г) scroll up
4. Don't forget to ___ when you finish.
a) log off б) log on в) log in г) log down
5. Someone ___ the computers at work and destroyed important data.
a) hacked into б) logged in в) switched on г) hacker
6. Attachment is ____.
a) a computer file added to an email
б) one of the most important input devices
в) local area network
г) an operating system
7. back (something) up
a) put your name into a computer so that you can start using it
б) make a copy of computer information so that you do not lose it
в) finish using a computer system
г) get into someone else's computer system without permission
8. I'd rather buy licensed ___ for my PC rather than download it from unsecure and torrents.
a) software б) hardware в) screen г) desktop
9. Jim has lost his _____. Luckily, he has a backup copy of all the information he had on it.
a) memorial stick
б) memory flash
в) USB
г) memory stick
10. to copy information from your computer to the Web
a) download
б) search

в) attachment

г) upload

11. Could you help me ___ this photo? Which app can use for adding filters to it?

a) update б) edit в) make г) change

12. Make sure that you ___ correctly. Don't just switch the machine off!

a) shut down б) hack into в) pick up г) key in